

AL LANV

I'm ur paour-kaezh
Lonesome Kanak a
Long way from
Bro c'hall!

AL LANV 30

TAOLENN

4. KANV
5. YEZH
10. YEC'HED
11. FILMOU
12. LABOUSED
13. BERR-HA-BERR
14. EMBANN
19. B.T.
20. C'HOARI
21. SONEREZH
29. KEMENNOU
32. B.T. TUDU

Savet eo bet an niverenn-mañ gant :

Patrik an Habask, Divy Kervella, Marsial Menard, Gurvan, Meic Stevens, Jili Boucherit, Gwendal Denez, Paskal Marc'heg, Leonid Rosko-Pouding, Tudu, Jean-Luc Dey, Gi Eder Fontanella, Goneri.

AL LANV KOUMANANTIT

AL LANV CPPAP 62602
ISSN 0246-5396

Kelouenn diskleriet hervez lezenn

Rener : Padrig an Habask
Ti-moullañ : du marin ar Gelveneg
Al Lanv 8 straed Enez Vaz (Ile de Batz)
ar Bradenn 29000 KEMPER

KERZU 1984

Koumanantou : 70 pe 100 lur

Ar gouarnamant P.S.'zo o vont d'ober freuz-stal. War-gil emañ war bep tachenn ha rasklet e vo en dilennadegoù kentañ. Gwazha-se evit ar re eus an Emsav politikel ha sevenadurel a zo bet bezwel pe silienn a-walc'h da vont d'o harpañ !

N'en deus ket kredet ar P.S. lakaat mouezhiañ lezenn Savary pa oa peurbrest, an tu dehou da drugarekaat Laignel ha Mauroy evit o c'hoariva... War dachenn an armerzh gant un tri milion bennak a dud dilabour, ar baourentez war astenn e c'hell ivez ar P.S. lakaat a-gostez e bro-mesaou hag e sloganiou. "Legaderezh an tu dehou" a lavarent... Peseurt kinnigoù armerzhel nevez a ra ar P.S. ? Rannañ al labour, rannañ ar gounid, krouiñ kenstaliou micherourien ? Tamm ebet, estreget broadelaat n'eus tra nevez ganto. Broadelaat da vrasaat tachenn an embregerezhioù publik war goll arc'hant dija ha pompaf en tailhoù da baeaf an dic'hounid ! Kreskiñ goprou ar gargidi eus ar memes dregantad pa oar an holl ne ra kement-se nemet paouraat ar re vihan da lartaat ar pennoù bras ! Pebezh raktres sokial ! N'eus dal-c'husted ebet e politikerezh ar P.S., cheñch penn a bep eil, cheñch tud e penn ar ministrerezh-mañ-ministrerezh goude bezañ kanet meuleudi d'ar re a oa en a-raok. Diaesoc'h-diaesoc'h dezho derc'hel ar stur o-unan p'o deus kavet gwelloc'h kamaladed ar P.C. en em dennañ abred a-walc'h evit gellout tayañ o c'hentaduidi. Gant an disrannourien eo paket brav ar galloud ivez. Gant ar statud nevez e Korsika n'eus bet morse kement a vec'h. Ken en em unan ar C'hallaoued, tu dehou, tu kleiz, mesk-divesk, da stourm evit stagidigezh beurbadel o enezenn ouzh Bro-C'hall. E Kaledonia Nevez en em sav ar Ganaked evit bezañ dizalc'h, aesoc'h d'ar sokialourien bezañ a-du gant an didrevadennañ p'emañ pell ar vrose ! E Bro-Euskadi eo deut ar

repuidi, "stourmerien galonek" anezho n'eus ket pell, da vezañ spontelourien didruez ha yao, kas anezho kuit da bell vro pe war-eeun etre daouarn ar Spagnoled. Na pet dislavarn em zalc'h ar sokialourien, petra ne rafer ket dre uhelabegoù a Stad ? Ha merzet ho peus e komz an holl eus republik yaouank demokratel ha sokialour Bro-Spagn, en ur zisoñjal ar boureviezh peurluviañ, pa davont war gwirioù demokratel pobl Euskadi da vezañ mestr war he dazont ? Gwir eo n'he deus ket homañ he flas ouzh taol pennoù bras ar bed-mañ... Ar Stadoù-broad dorn-ha-dorn, skoaz-ouzh-skoaz kentoc'h, a-gleiz emeur ! Setu, gant holl ar bec'h a zo war o divskoaz n'eo ket souezh ne gavfe ket amzer hon gouarnamant da bleidiñ gant ar votadegoù rannvro mil gwech prometet koulskoude. Un dister a gudenn ha n'eus ket mall war ar P.S. da reiñ armoù ouzhpenn d'an tu dehou d'e bilañ. Pebezh dazont skedus evidomp gant un tu dehou krefvaet o tont e penn endro ! Arabat en em douellañ, gant faskourien Le Penn o pouezañ e vo gwashoc'h eget an tu dehou kent c'hoazh ! Surentez an dud, surentez ar vro, unvaniezh ar republik, mil digarez a vo da soudardelaat, da archerelaat muioù-h-mui ar gevredigezh !

Ma n'hon eus ket ar qwir da zeqemer Euskariz hon eus c'hoazh ar qwir da votiñ, arabat da vouezh ebet mont war anv ar P.S., ar P.C. ar wech a zeu, hep komz eus an tu dehou. Da sokialourien an Emsav, d'an U.D.B., da gostezennoù an Emsav Sevenadurel d'en em unaniñ war balioù politikel termenet resis ma fell dezho kaout ur pouez politikel breizhat bennak... Kannaded ar P.S. e Breizh eo erru tomm d'oler ha santout a reont o devo ezhom eus kement mouezh a zo ha zoken eus re an emsaverien villiget...

Nevez 'zo hon eus bet gant an Aotrou Dollo, kannad P.S. eus Aodou an Hanternoz, eilskedennou eus e brezegennou er parlamant gall da-geñver kendiviz kelliidsteuñv an darempredoù ha kendiviz kelliidsteuñv an deskadurezh vroadel. Poent eo dezhañ, da Boignant ha

da Chouat digeriñ un disterañ o beg pa vez kaoz muioù-h-mui a zilezel danvez lezenn ar P.S. a oa da "reiñ lañs da yezhoù ha sevenadurioù Bro-C'hall." Petra a ginnig Dollo ? Ur c'hard eur brezhoneg etre kreisteiz hanter hag un eur nemet kard war F.R. III bemdez. Nag un dispac'h e bro ar c'hilhog ! Hag R.B.O. gant e zaouzek eurvezh brezhoneg (Hervez Dollo) a zo lakaet da dra a bouez pa ne ra nemet mont war zisteraat plas ar brezhoneg er radio-se ha pa ouzer pegen divreizhek eo spered un darn vat eus ar radio-se hag hini e rener da gentañ penn. Tammoù traoù, bruzunachou, setu ar pezh a ginnig an Aotrou Dollo.

Evit an deskadurezh, anv ebet a G.A.P.E.S. gantañ, an diviz nemetañ a rofe ur statud d'ar gelennerien brezhoneg en o skolioù. Rak ret eo c'hoazh lavarout amañ e chom plas ar brezhoneg an hini disterañ a-bell e-touez ar yezhoù a gelenner en hon skolioù. Goulenn diorren ar c'hlasoù divyezhek, kaout un emglev gant Diwan, lakaat ar brezhoneg en eurvezhioù-skol, a zo traoù mat mes bruzunachou int pa vefe ezhomm eus ur raktres meur da reiñ lañs d'ar brezhoneg war holl dachennou ar vuhez publik. Dilzet danvez lezenn ar P.S. ? Setu keuz ha mantridigezh o sevel e-touez renkoù zo eus an emsav sevenadurel Koulskoude, petra a vane en danvez lezenn spazhet-se e-keñver hini

Le Pefsec ? Un digoradur a ro ton, diouzh an druilh, d'ar sokialourien, a veul ar gwir da vezañ disheñvel er republik sokialour, ha d'e heul un nebeut mennadoù goulo ha dibleustrek a ya d'ober an destenn. Setu ar pezh a gaver en danvez lezenn, c'hoantoù ober ha diviz pleustrek ebet. Arabat kenleñvañ gant aduñdi vreizhat ar P.S. ! Ne gav ket deomp e vo votet biken un danvez lezenn P.S. war hon yezh, aesoc'h oa dezho ober brud war o anv pa oant en ebeberzh gant danvez lezenn Le Pefsec pe c'hoazh aesoc'h ober evel ma ra ar P.C. , kinnig un danvez lezenn ur wech kuitaet gantañ ar gouarnamant. Furlukined ha pilpouzeien ! A-benn pevar e 'ta e vo bet komprenet n'hon eus mann da c'hortoz digant azeulerien Bro-C'hall pe a-zehou pe a-gleiz e vefent ? O reizhpoell politikel int a zo stag ouzh unded Bro-C'hall hag ouzh meiz ar vro vihan, ar rannvro, e diabarzh ar vammvro.

Ni, Breizhiz, a rank kontañ war hon nerzh hon-unan, sevel asambles ha n'eo ket gouenn an aluzen dalc'hmat. Kenlabourat da dizhout paliou resis war an dachenn bolitikel, armerzhel ha sevenadurel, sed aze an hent da vont war-raok.

HOR YEZH

KELAOUENNA YEZHONIEZH
Savet e 1954 gant Arzel Even
Renner : Per Denez

ouzhpenn 150 niverenn deuet er-maez
- niverennoù all e-maez rummad -

koumanant : 60,00 lur (evit peder niverenn); kas ar chekennoù da Y. Desbordes 1 pl. Charles-Péguy Poulbriant 29260 LESNEVEN
CCP 1499 51 M Roazhon

KANV

Setu al lizher am eus resevet digant Meic Stevens p'am boa gouennet un testiñ gantañ evit niverenn diwezhañ AL LANV gouestlet da Erwan. Re ziwzehat eo erruet e varzhoneg ganecmp. G.D.

Annwy I Gwendal,

Setu un draig evit Erwan da lakaat e-barzh ho kelaouenn. Gwall zlaes eo skrivañ diwar-benn seurt traoù. Ur gwall-zarvoud a zo c'hoarvezet an deiz all e Solva, ar gêriadenn on bet ganet enni, ha tri faotr yaouank o deus kollet o buhez. Mat e anavezet anezho pa oant er skol gant ma merc'h Isobel. Anvet e oant Robert ha Patrik Hannon, daou vreur, ha Steven Sendal 'oan bet er skol gant e dad. Unan all, Ian John a zo chomet bev. Aet on d'o interamant Dimerc'her diwezhañ, ha goude on aet betek al lec'h m'int bet lazhet war ar menez. Sofjal a raen en Erwan. Kas a ran dit an tammig barzhoneg-mañ. Kenn 'vo d'ar vuhez bremañ.

Meic

DA'WAUN

Heno 'sdim gwyt yn nghodwig Llanunwas
Ha donnau ar myneb harwr Solva.
'Mae'r pentre 'n dawl, ei awyr wâg yn crymu.
Heno ar ol o storm, colled a gwacter,
Marwlaeth daeth i dri lanc feddw -
Galarnad y glaw, un ar ol
Yn dal ifyw, Erwan nid yw,
Y dawnsiwr noeth
Tad sderen

GWALL-ZARVOUD

Avel ebet henozh e koadigoù Llanunwas
Ha gwagenn ebet e porzh-mor Solva.
Sioul eo ar gêriadenn, hec'h aer gwak

Henozh goude ar gorventenn n'em santer
kollet ha dilezet
o krenañ

Deut eo ar marv da dri faotr mezv
Klemmadenn ar glav - be 'oa unan
Bev c'hoazh, hag aet eo Erwan
Kamarad kozh a Vreizh
Koroller noazh
Tad ar stered

Meic Stevens

YEZH

UR PEC'HED MARVEL EO
KUITAAT AR VAMM VRO

Tabutoù a sav a-wechoù en Emsav. Anavezet-mat eo hini an doare-skrivañ. Unan all a zo, marteze, etre an Ao.Ao. Falc'hun ha Fleuriot a-zivout ganedigezh Breizh. Strolladoù all, ha n'int ket breizhek-tre, a vez hor sevenadur unan eus o zachennoù emgann.

Ne vo ket kinniget deoc'h, hiriv, diskoulmoù d'ar c'hudennoù-se.

"Skrivet brav, skrivet brav-tre zoken."

E penn-kentañ 1984 e tarzhas un tabut all. Kozh eo enta, ha disoñjet eo bet. Un diskoulm am boa kavet neuze : e zisplegañ a rin. Eus hol lennegezh e vo kaoz, ul labour lennegour a ginnig. Fellout a ra din, dreist holl, diskouez e c'heller diluziañ kudennoù a zo.

E berr komzoù, setu petra a oa en em gavet :
War he niverenn 152 e embann *Hor Yezh* ur varzhoneg gant Jakez Riou'. E 1923 e oa bet moulet evit ar wech kentañ, daou vloaz a-raok ma teuas er-maez niverenn kentañ *Gualarn*. Stumm ar c'hanaouennoù war follennoù distag a zo gant ar skrid. Hir eo ouzhpenn, ha plediñ a ra gant an divroañ. Amañ hag ahont e kaver temoù a vo displeget en oberoù da zont.

Hervez Per Denez ez eo ar varzhoneg-se un testiñ eus levezon *Gualarn* war skrivagnerien yaouank ar bloavezhioù 20. Hepti o dije padet da sevel traoù mod-kozh evel hounnezh.

A-du gantañ e voe unan eus kenlabourerien *Al Liamm*, a skrivañ a-zivout ar varzhoneg hag hec'h aozer: "Ouzh he c'heñveriañ gant ar pezh en deus skrivet war-lerc'h e wellet peseurt gwelaennoù en deus graet dindan levezon Roparz Hemon, ha gwelout a reer ivez e peseurt lagenn en dije gallet chom."²

A-du a-walc'h e oant gant Per Denez. Displijet o deus e gomzoù d'unan eus kelaouennierien Radio-France³. Hennezh a embannas, ur sulvezh da noz, e oa "skrivet brav, skrivet brav-tre memes" ar varzhoneg. Hogen doaroù re "boblek" ar barzh yaouank an hini eo a zisplije da rener *Hor Yezh*.

Evit lakaat anat ar malis a oa ennañ e implijas, evit klozañ, pemp pe c'hwec'h gwech an aragenn "e-barzh". Rak war niverenn 152 *Hor Yezh* e kaved ivez ur pennad savet gant Per Denez da zifenn implij an aragenn "e".

Kemmesket e oa bet gant skrivagner *Al Liamm* Roparz Hemon ha *Gualarn*. Gant kelaouenner ar skingomz e oa bet graet ar fazi ivez. Per Denez n'en doa meneget nemet ar gelaouenn.

Ur fazi all en doa graet paotr ar skingomz : chom hep gouenn e ali digant Jakez Riou. Pa varvas hemañ

e savas Youenn Drezen ur pennad diwar e benn anvet "E koun Jakez Riou"⁴. Bez' e lenner er skrid-se : "(Riou) avat a oa ret tenna digantañ e baberou... rak mezekaet e oa bet gant e embannou kenta."⁵

Riou e-unan neuze a grede dezhañ en doa graet gwellaennoù, ne lavaran ket dindan levezon Roparz Hemon, e-pad ar pemzek vloaz ma oa bet o pleustrin war al lennegezh.

Aesoc'h eo gwelet perzhioù mat un oberenn yaouankiz p'eo bet lemnet ho spered gant skridoù an oad-gour. Ur fazi bras eo, avat, lakaat an dud, ha n'int ket lennegourien, da grediñ n'eus diforc'h ebet etre labour ur paotr yaouank hag hini ur gwaz.

Drezen a lavare ivez : "Jakez Riou a oa re skiantek an tamm anezhañ evit kredi e oa eus an dibab kement skrid a lakae war e baper. Mouga 'reas, meur a wech, ha feuka gant an ezaniñ a veze stlapet outañ kreiz e zremm gant lod eus e lennerien, end-eun."⁶

Roparz Hemon : "Ganin e komze nebeut."

El levrioù gallek, er pennadoù a-zivout hol lennegezh, e vez lavaret droc'herezhioù ha tra ken. Er skridoù brezhonek e vez roet ar plas kentañ da Roparz Hemon. A-wechoù ivez n'eo ket graet anv anezhañ.

Ha desket en deus Jakez Riou e vicher digant Roparz Hemon ? Hemañ a respont war niverenn 110-111 *Gualarn* : "Evidomp da veza chomet en hevelep kêr, dre e skridou am eus e anavezet muioc'h eget dre an darempred am eus bet outañ. Ganin e komze nebeut."⁷

N'eo ket bet burutellet skridoù paotr Lotei gant Roparz Hemon. Lenn a rae Jakez Riou *Gualarn* evel just, hogen ne voe ket ar rener anezhi ur mestr arabadus evitañ. Ar mestr nemetañ en deus sentet outañ a voe Youenn Drezen. Ha sentet en deus evel un den dieub.

Souezhet e vo lod e ve bet Drezen ur mestr evit Riou. Embannet e oa bet an darn vrasañ eus kelaouennoù *Geotenn ar Werc'hez* pa voe moulet skrid kentañ Drezen, *An dour en-dro d'an inizi*. Ouzhpenn-se n'eo ket brudet mat paotr Pont 'n Abad.

Lavaret eo bet e oa ur skrivagner hag a chome re war-c'horre. Skrivet eo bet e oa e vrezhoneg, hag eñ saourus, tenn da intent. *E Skol-louarn Veig Trebern* a vefe, hervez, un doare *Marc'h Orgouilh*. N'eo ket war mouselloù mevelien vras Per Helias e vije bet kavet, kouselloù, an tamm diviz-mañ, etre Herveig Trebern hag Iffrig Korku :

"Te zo e sonj mont da vevel war ar maez ? Te 'tot dit bezañ plouk ?

- Ya ! Gout a rez mat ne zeskan netra er skol. War ar maez, n'eo ket dav gout lenn, hag ez eus ur bern boued da zibriñ, hag ur mestr o komandiñ. Me gav gwel bezañ dindan ur mestr."⁸

Levezonet eo bet Roparz Hemon, meur a wech, gant Drezen. Skrivañ a reas diwar e benn : "Jakez ha Youenn a genlaboure strizh, an eil o kaout levezon vat war egle, Marteze, — diaes eo gouzout, — panevet Youenn Drezen n'en dije Jakez Riou savet netra gwelloc'h eget e romantig *Lizher an hini maro* (1925). Lennet, burutellet e veze gant e geniel dornskridoù Jakez, hag hemañ a rae alies diouzh e alioù."⁹

Fur a-walc'h eo bet Roparz Hemon evit ober gant ur "marteze" hag un "diaes eo gouzout".

N'eus a-us nemet al linennoù bras, ur studienn bishoc'h a ziskouezfe perzhioù pep hini eus an daou skrivagner e pep maread. A-gevret o deus labourer p'edont er manati, rannet int bet p'int distroet da Vreizh, en em gavet int pa fellas dezho kregiñ ganti da vat : neuze e skrivas Riou *An Ti Satanazet*, ur romantig peurlipet, neuze ivez e skrivas Drezen *Mintin Glas*, ur danevellig vigoudenn. Da c'houde e teuas an oberennoù bras.

N'ouzon ket perak en em lakaas an daou zanvez-manac'h da skrivañ. Moarvat e oa ur c'hiz da adkrouiñ ar vro o devoa kuitaet en hañv 1911.

Awen Youenn Drezen a vleunias diwar ul levr anvet *Au pays des menhirs*. Unan rannvroel e oa hep mar, hogen "meneg e oa eus Pont-n-Abad el levr-se."¹⁰ Broudet e voe ivez, evel ma lavare, gant oberenn Gervarker. A-benn ar fin e rankas deskiñ lenn ha skrivañ brezhoneg evit e vicher-beleg.

Skrivañ barzhonegoù a vez graet gant meur a grennard.

Levezonet e voe, moarvat, Riou ha Drezen gant skouer al lennegezhioù a veze kelennet dezho, — e doare an XIXvet kantved, — ar Bibl, skridoù ar C'hresianed hag ar Romaned, skridoù Bro-C'hall ha re Bro Spagn.

Kizidikaet e voent ouz ar re-mañ, evel ma vezo Morvan Lebesque, gant ar *Barzaz-Breiz* : aesoc'h kompren ul lennegezh vras pa vezer lodennek enni. Da seitek vloaz e savas Riou, dindan anv ar Bardos Ri-Wall, ur mell barzhoneg anvet "Tremen ar Brenn".

Neuze e tistrojont da Vreizh. Ken birvidik e chome enno ar c'hoant skrivañ. Bed an dud vev e tizoloent avat, disheñvel e oa diouzh goudor ar manati, ha ken disheñvel all diouzh bed al levrioù. Drezen a gejas gant Roparz Hemon ha gant yaouankizoù Breiz-Atao. Riou diouzh e du a skoulmas liammoù gant ar rannvroelourien ; drezo e adkavas ar werin, "tud ar vro, hor bro, kerent d'imp, pe heñvel."¹¹

"Tud ar vro, hor bro, kerent d'imp, pe heñvel."

Re douget omp d'ar yezh, koulskoude mag en deus dibabet Riou bezañ skoazellet gant Drezen, n'eo ket hepken evit abegoù yezhoniel. Taolomp ur sell war o div vuhez.

Anavezet eo emdroadur o buhezioù gant o lenne-rien, rak displeget int bet e penn o levrioù. Etre ar mare ma krogjont da skrivañ, e bro Euskadi hag e Kastilha Gozh, hag ar bloavezh ma varvas Jakez Riou, e kaver tri maread : skridoù ar grennarded, re ar baotred yaouank, ha re ar wazed yaouank.

Levezonet eo bet ar skridoù kentañ gant ar *Barzaz-Breiz*, ha liv an "épopée" a gaver warno. Disheñvel e voe labourioù an daou skrivagner pa zistrojont er vro. Youenn a bleustras war oberoù bras al lennegezh etrevroadel, ha klask a reas ivez sevel ur varzhoneg-veur, *Kan da Gornog*.

Riou, diouzh e du, a zistroas d'ar bobl dre hantouriezh al lennegezh rannvroel. E dibenn ar bloavezhioù 20 e uhelaas e awen, tra ma poblekae Drezen e hini. O-daou e skrivojont e yezh ha gant buhez ar werin skridoù a dalvoudegezh.

Romantigoù a savas, ar re en devo mezh outo diwezhatoc'h : *Ar manac'h moun* (1923), *Ar mor-skouled* (1924), *Lizer an hini maro* (1925). Hep mat ebet e vije aes d'ur studier kavout enno danvez ar Riou da zont ; met ar Riou-mañ a gaver ivez el lizher a skrivas pa tistroas a vro Spagn hag a voe kaset da Zrezen¹².

Er romantigoù e weler splann en doa c'hoazh da zeskiñ. Re fonnus e vez skrivet gantañ, ha n'eo ket fraezh-fraezh atav. Ma klevet aliezik mouezh aozer *Geotenn ar Werc'hez* e klevet aliesoc'h hini ar c'hantved tremenet.

Tuet eo Riou da brezeg. Tagañ a ra ar berc'henned tost, ar vezverien hag ar Yuzevien. Setu penaos e tisplegas, e 1925, ar Brezel Bras : "Aour ar Juzevien a rene ar bed, aour ar re a lakeas Jezus-Krist d'ar maro. Klask a rejont, er c'hantved-man, merzeria ar Gredenn, en eur stenna difinv, ha sounnet evit atao, ar yaouankiz ar gaëra war dachenn an emgann."¹³

Un drama fromus evel "Geotenn ar Werc'hez"

Embannet e veze labour Jakez Riou gant ar rannvroelourien. Dizalc'h e chome koulskoude. E 1923, dres er bloavezh ma pakas ar priz evit e varzhoneg, e weler anezhañ o huchal war dud an U.R.B., hag oc'h ober goap outo. Gant e geniel Drezen edo, evel just. Cholori a gasont e Kemper, choul a reont war un ambrogadenn folklorel : "Meurlarjez ! (...) Brizh-Vretoned ! (...) Dic'hizet hoc'h e giz ar vro ha n'hoc'h ket gouest, zoken, da rannañ ur ger e brezhoneg."¹⁴

Abaoe dek vloaz ma oa distroet a vro Spagn, labourer en doa Jakez Riou war meur a vicher. Diwaller-skolidi oa bet e Pariz hag e Brest, skol en doa graet e Moelan, klasket en doa gwerzhañ mekanikoù da skrivañ e Breizh-Izel. Dilabour e oa chomet alies ivez. Kemm a voe en e vuhez neuze pa zeuas e Brest, e 1928, ha pa grogas da labourer evit ar *C'hourrier*. Eno en em gavas gant Youenn Drezen en doa goullat er plas evit e geniel. Tizhet o doa an oad ma fell da veur a unan kregiñ gant al labour sirius.

Kavet en doa Jakez Riou, a-raok Drezen, e oa ar werin danvez tonket e skridoù : kanennoù-meur a c'helled sevel diwar ar vuhez voutin. An doare skrivañ avat ne oa ket bet diazezet. Oberoù hir a save Riou, ha tonius. Heuliañ a rae skrivagnerien c'hall ar c'hantved all. E dibenn ar bloavezhioù 20 ec'h adkemere e zoare : "Adkemereout a reas (neuze) e vouez bemdez."¹⁴ Ar vouezh-se a glever en *Ti Satanazet*.

Evit lenneien *Gwalarn* e tibabas ar gwellañ : "E-lec'h 400 pajenn, eneoës a-walc'h, eur "Gweltaz an Devehat", e pleustras da zastum, e-barz peder pajennig, un drama fromus evel "Geotenn ar Werc'hez" pe "Ar goullenn".¹⁵

Diazezet-mat en devoa da neuze e arz. War hiraat evit eas e skridoù. Pa varvas e kave dezhañ n'en doa graet nemet lemman e bliunn¹⁶.

War *Walarn* e oa bet moulet danevelloù *Geotenn ar Werc'hez*, gant un ti arall, Skrid ha Skeudenn, e voe moulet al levr. Dizalc'h e chomas Jakez Riou ur wech c'hoazh.

(da vezañ kendalc'h et)

Paskal ar Marc'heg

Div stal : 2 straed ar Roue Gralon 29000 KEMPER (98) 95.42.82
Plasenn g'Werin 29200 BREST (98) 44.05.38

LEVRIOÙ BREZHONEK HA BREIZHEK
PLADENNOÙ EUS BREIZH HA KELTSIA TRAMOR
PEZHOÙ ARTIZANELEZH

- 1 "Eur pec'hed Marvel eo Kuitaet ar Vamm-vro". Paket e oa bet gant ar varzhoneg-mañ priz kentañ ar varzhonezh e kenstrivadeg an U.R.B. evit ar bloavezh 1923. Adkavet ha kinniget eo bet gant Jef Philippe.
- 2 Yann Bouessel du Bourg, *Al Liamm* niv. 224-225.
- 3 war wagennoù R.B.O.
- 4 *Gwalarn* niv.110-111, 1937
- 5 *id.* p.64
- 6 *id.* p.65
- 7 *id.* p.73
- 8 *SLVT*, I, p.140
- 9 *Al Liamm* niv.151 p.107
- 10 *Gw.* 110-111, p.44
- 11 *id.* p.35
- 12 *id.* p.50-51
- 13
- 14 *Langleiz, Al Liamm*, niv.151, p.119
- 15 *Gw.* 110-111, p.66
- 16 *id.* p.67

GER D'AL LENNERIEN

Setu eta un niverenn voutin en-dro goude ar c'hañv mantrus. Adpegomp er stur eta ! Gant an niverenn-mañ e klozomp gant hon fempvet bloavezhad AL LANV dija ! Dalc'het e vo ganti, gwelloc'h, reoliekoc'h ma c'hellomp... Goullenn a reomp adarre ouzhoc'h kemer perzh e buhez ar gelaouenn en ur lavarout ho soñj, en ur gas deomp keleier ha, kentañ tra, en ur adkomanantiañ kerent ha ma vez echu ho komanant. Gwelloc'h arboellif hon gwanneien evit ar moulañ eget forañ gant koust ar c'has lizhiri adkomanantiañ.

Dalc'het e vo ivez da embann levrioù. Ur c'hanned pelloc'h evidomp eo bet "Laboused an Arvor" ha spi hon eus e teuo re all ken-koulz d'e heul. Gant se na zisofijit ket goullenn diganeomp hon levrioù kent, ouzh strak ar gurun (17 lur), Komanant Echu (40 lur), Laboused ar Vro (39 lur, tost di- viet) hag evel just prenit Laboused an Arvor, hini diwezhañ an torrad hag e liv mar plij (50 lur). Trawalc'h a c'hlabousezhez da vrudañ hon marc'hadourezh ha trugarez d'hon harperien feal !

YEC'HEDE

AGNES SIMON

UN DOARE ALL D'EN EM BAREAN : GANT AN OLIGO-ELFENNOU

Klevet ho peus kaoz dija eus an oligo-elfennoù* marteze, gant an dud diwar ar maez. Implijet 'vezont evit pareañ al loened abaoe pell zo. Ar re-mañ a zo elfennoù mein a vez kaset en douar, er plant, el loened, en dud. Ken bihan int ha ken nebet 'z eus ezhomm outo, e kave deomp ne oant nemet di-c'handedoù. Un ugent bennak a zo etre tout hag a zo o anv : kouevr, manganez, magnezium, aour, arc'hant, fluor, hag all. Er c'hantved paseet e oa bet merzet gant Gabriel Bertrand e oa a-walc'h deomp kaout 0,000000001 g a vanganeez evit chom hep pakañ tokoù-touseg zo er c'hoari. Souszhus eo memes tra. Ret eo o c'haout eta evit chom yac'h. Kudenn dinerzh ar merc'hed dougerez a dalv evit an tri-c'hard eus ar maezez (hervez enklaskoù an I.S.T.A. — Institut Scientifique et Technique de l'Alimentation) abalamour d'an diouer a houarn. War-lerc'h ar gwilioud e teu an diouer en e washañ hag ar c'hudennoù da heul en o fallañ. Ar boued a zebromp a zo kaoz ivez.

En ur lakaat ludu forzh pegement en douar omp deut a-benn da sachañ muioc'h-mui warnañ, met hep bezañ gouest da gas anezhañ er stad m'edo a-raok. Ma vank oligo-elfennoù en douar e vanko ivez el legumaj, er peuriñ a gresk ennañ, ha da heul el loened hag en dud. An diouer-se a gustum c'hoari war gresk an anevaled hag o yec'hed, ha war hon hini ivez evel just.

Ar gwellañ tra eo labourat an douar en un doare biologik met n'eo ket kement-se 'vit arc'hoazh. Pevz a c'hellit ober da c'hortoz, eo implij c'hwil ho-unan an oligo-elfennoù burzhus mar doc'h klañv. Kavet e vezont e ti pep aptiker en devez a hiriv. N'eus ket kalz a vedisined a ra ganto evit c'hoazh, ha lakaet e vezont da istrogeled alies a-walc'h dre ma ne reont ket gant ar bevastaleier*.

Disheñvel-krenn eo an oligo-elfennoù diouz al fouzoù boutin peogwir ne c'hellont ket bezañ fall pe ober droug deoc'h. En un doare sklaeroc'h : ma chomit klañv-fall e vo roet deoc'h peadra da lakaat ho terzhien da ziskenn, ha dre oligo-elfennoù e vo roet d'ho korf pezh a ra diouer dezhañ evit bezañ yac'h, evit en em zifenn. Na pebez diforc'h memes tra !

Bez' e c'hellan displegañ deoc'h galloudoù un oligo-elfenn, re hir e vefe din displegañ anezho tout. Lakomp ar c'houevr : tal-vezout a ra da antibiotik er medisinerzh boutin. Mirout a ra pouzh an dud da vezañ skuzh ha da chom klañv. C'hoari a ra ivez war gresk an eskern. Pa ra diouer deomp ne chom ket stag an houarn enomp ha n'eus tra 'bet gwelloc'h evit dihuñañ ar c'hrigo-bev.

D'ar re o dale c'hoant gouzout hiroc'h diwar-benn an oligo-elfennoù ez eus ul levr dedennus-tre bet skrivet gant H. Picard : "Implij an Oligo-elfennoù" bet embannet e ti Maloine. Dre al levr-se em eus kroget da zeskiñ anavezout ar medisinerzh-se ha mestal un nebeut tud e tesan a-benn d'en em bareañ ho-unan. Ne goust ket ker d'an den ober ganto, ne goust ket ken ker stuv hag ar bevastaleier a vez roet deoc'h forzh pegement gant ar vedisined klasek.

Ar memes kudenn a sav gant an "homeopatiezh" a zo krog da vezañ anavezet bremañ hag anzavet he galloud war gleñvedoù a zo. Tamm-ha-tamm e cheñch spered an dud met ne vez ket cheñchet ken buan-se, d'erc'hel e-giz ma ra warno abostoled an arc'hant bras, ha n'int ket prest da lezel o c'hastell-arc'hant da vezañ lonket gant medisinerzhioù marc'hadmatoc'h eget o hini.

A-raok mont ken pell-se ez eus un dra aesoc'h d'ober eo debrñ nebeutoc'h a voued digrizet evel bara gwenn, sukr gwenn pe eoul boutin hag a zo gwir ampoezon evit an dud. Seul vuitoc'h e vez digrizet ar boued, seul nebeutoc'h a oligo-elfennoù a vez kavet e-barzh. Seurt plegoù a zo aes da cheñch er vuhez pemdez. Koustañ a ra keroc'h deomp prenañ seurt boued, re wir eo. Staliou zo a gustum profitañ ha mat memes eus ar marc'had nevez-se. Hir e c'hellfemp skrivañ diwar ar gudenn-se met ne vo ket evit hiriv.

* oligo-elfennoù : oligo-éléments
* bevastaleig : antibiotique

Levrioù da vezañ lennet :
— *Utilisation thérapeutique des oligo-éléments* — Medisins Picard e ti Maloine.
— *L'impatient n.76 (mensuel de défense et d'information des consommateurs de soins médicaux)* 9 rue Saunier 75009 Paris.

Un nebeudad oligo-elfennoù. E-barzh petra 'vezont kavet ha da betra int mat.

oligo-elfenn	a vez kavet e-barzh	a zo mat
houarn	kig, avu, legumaj sec'h gwin ruz, spinachez	a-enep da zinerzh ar merc'hed dougerez
fluor	te, fer, bleud eskern	a-enep da vergladur an dent
kouevr	istr, avu, kakao, kelliadoù ed	belimadur ho terzhien
zink	istr, tokoù-touseg	da gresk an den hag a-enep d'ar c'helvedoù kro-c'hen
kobalt	piz-gwenn, melen-vi meskl, irvin ruz	'enep d'al lammoù-kalon, d'an anken
manganez	te, kraoñ, tachoù-jenoflez, jinjebr	a-enep d'an artrit, ha da zrougoù-kresk ar vugale
magneziom	frousez ha legumaj sec'h, chokolad du, kraoñ	a-enep da zreibroudadusted an nervennoù hag ar c'higennoù

FILMOU

"CAL"

Panever ur briz kentañ tapet e Cannes gant Helen Mirren, n'hon dije ket bet tro da welet "Cal" war hon skrammoù. Dija, er bloavezh-se, en doa bet ar film "Si j'avais mille ans" ur briz bennak, diazezet war gwerz Enora, ar sônerzh anezhañ savet gant Stivell, biskoazh n'hon eus bet tro da welout al liv anezhañ e sal zu ebet. N'hon eus ket graet fae neuze war "Cal" skuzh ma oamp aet gant Belmondachou ha Claudziachou ken stambou'hus all.

Tremen a ra an traoù en Iwerzhon. Iwerzhon an Norzh. Er bloavezhioù-mañ. Ar brezel. "Cal", ur paotr naontek vloaz dezhañ, paotr yaouank dilabour, evel just. Ur wech an amzer ez a da sikour an IRA evit un taol bennak, met mont a ra skuzh gant an dra-se buan ivez... Savet eo bet hon faotr en ur familh republikan e-kreiz ur c'harter Jeaour ha saozgar a-blok (H). Kouezhañ a ra amorous, ya, d'ur plac'h koshoc'h egetañ, intañvez ur c'hris saoz, bet lakaet d'ar marv gant ar republikaned. Kompren a reomp mat ar paotr "Cal" (John Lynch), rak ar plac'h ouzhpenn m'eo kenedus a zo ivez hoalus. Helen Mirren, an hini he deus bet ar briz, a oa bet tro d'he gwelout dija e-barzh pennoberenn John Boorman "Excalibur" (Kaleivoulc'h), e oa o c'hoari Morganez. Ur plac'h, unan wir, n'eo ket pompinielloù, a-seurt gant Valérie Kaprisky (beurk) pe Nathalie Baye (da gousket honnezh, hag hec'h-unan, eür-zamant he deus c'hoazh Johnny, rak n'eo ket me a zispigfe ma nerzh evit, n'em eus ket ezhomm eus ur gitar me...), Ma, distroomp d'ar film-mañ. Ne'z aio ket mat an traoù evite o-daou. Aze emañ ar Saozon hag ar leolourien, diskouezet evel loened gouez, ar pezh ez int moarvat, hag ivez an IRA, ar remañ n'int ket bepred diskouezet war o zu mat (n'on ket aet da welout a-dost, hen anzav a ran). Met deomp pelloc'h evit se, pelloc'h evit an istor. An aozer, Pat O'Connor, a ziskouez deomp bezañ mestr war ar sevel-filmoù, un ton dezhañ e-unan en deus kavet, goret-tre ez a ar film, met ne gaver ket hir an amzer tamm ebet, war ar poent-se ez eo ur film iwerzhonat, sur. Gwechou ez aio buanoc'h an traoù, diskouezet e vez an traoù pe ne vez ket, kompren a reer rak tal an istor, hag ar pezh a c'hoarvez, santet, meizet e vez hep poan, hep kaozioù, ar Vretoned n'o devo poan ebet o'c'h heuilh an darvoudoù, triv-liaoù an dud. Emañ an niver a c'herioù aze. N'eus ket kalz. Ne vez ket komzet. Frazennoù berr. An traoù a zo en aer. Keltiek-tre. Aliañ a ran deoc'h. Kit da welout "Cal", marteze e welfet an traoù en un doare all. Diouz ma zu, e c'hortozan film a-zeu O'Connor, o paouez dont er-maez. 'Benn pegoulz e Breizh ?

Goneri

(06) 35.80.64

Ostaleri — Abadennoù

KONFORT-BERC'HED (Bro-Dreger)

AL LIAMM

KELAOUENN LENNEGEL
BEP DAOU VIZ

koumanant-bloaz 120 lur
studierien, soudarded, tud dilabour 100 lur

kas ar chekennoù da :

P. Le Bihan
16 rue des Fours-à-Chaux
35400 SAINT MALO
CCP 5349 06 A Paris

SKRID

DANEVELLOU — BARZHONEGU
TROIDIGEZHIOU

RENER : GWENDAL DENEZ

KOMANANT EVIT 4 NIVERENN :
40 LUR DA BER DENEZ,
AR RI, PLOARE,
29100 DOUARNENEZ

LABOUSED

TUDU

hiwar R. Hainard

AR PISTRAK-AOD (Oenanthe oenanthe)

Ar goañv en deus graet e dreuz ken bravik ma vije techet an nen da soñjal eo difourket miz Mac daou pe dri miz a-raok e boent. Sinadurezh. Daou zañvad gouliammet a red en ur dreñ war-hed o sug, pa dostaer ouzh o suiad¹. Emeur e beg ar C'hreac'h en enez Eusa. Trumm e tifoup a-ziadrenñ ur roc'hell ur "wra-c'hig wenn" en ur ober daou pe dri gwasked² pemp metrad pelloc'h. Ur pistrak-aod eo ! Ur brouenn mar deo ret : un T gwenn-kann a weler war e vilost. Chomet eo pintet war ur vilenn reut evel ur petegan. Meurdezus eo ar par gwisket gantañ e "bluñv eured". Louet-pri eo e gein, du-pod e zivaskell, pa sellec'h pishoc'h e weler ur rizenn zu en-dro d'e lagad. "Pa weler an takeog en Eusa eo leun ar Goundiziog a besked", eme an issanviz³. Labous an arvor eo hag ur breser m'hel lavar deoc'h. Fichal a ra e lost ha stouñ e benn diehan. N'eo ket brav reuziñ outañ kennebeut rak feulz eo ar paotr. Bep tro e savo mesk etrezañ hag ar pistraked all ha memes gant ar n'nt na karr ha karrigell dezhañ. E-unan e chomp peurluviañ. Ar par a stourmo taer evit difenn e dachenn hag e klevet neuze e ragach war an tevinier. Trak, trak, trek... e-giz div vilenn stoket an cil ouzh eben. Pa eruo ar barrez, ur predig goude, ne chomo ket hor paotr faro da ourzal. Ur bruskad lorc'h ennañ, c'hwezhet e bluñv gantañ, e yelo davetiñ en ur stouñ e benn, pluñv e vilost ledet e-giz ma ra ar paun. Kavet fred ganti e klasko ar barez un takad da sevel he

anviñ all
an trakenn rougn (Eusa) rogn = bilim
an takeog (Eusa)
ar garzhennig (Molenez)
ar wrac'hig wenn (Tremenac'h)
ar pistrak-aod (Kerlouan)
ar garvenned (ar Vorlenn)
ar c'hwisrag (Ernauld - Supplément au dictionnaire B-F. du dialecte de Vannes - P. Le Goff)

notenn - nepell zo ez eus bet savet en enez Eusa ur greizenn natur evit studiañ al laboused. Un evnour brudet, Y. Germeur, a ra war he zro. Bez' ez eo enez Eusa ul lec'h dispar evit studiañ al laboused-red a chom a-sav eno.

neizh. Souezhus an dibab a raio : dismantr ur vilin gozh, garidenn ur c'honikl, ur gremm en ur voger, turiadennou a bep seurt. Al labousedigoù nevez ganet a chomo skoacher e teñvalijenn ar c'haridenn keit ha ma vo o zud o pourchas boued evit o struj.

A-vec'h ma vo aet kuit an torradoù kentañ e tegouezho er vro bagadoù pistraked-aod Norzheuropa. Goude koulz ar parañ e rankont beajiñ ha mont da bellvro ; tonkad al laboused ! E-doug miz Gwengolo e tevio ur benn pistraked-aod d'an enez evit distanañ un disterig, eured o nerzh goude un hir a veaj. Ar pistraked-aod evel ar laboused-red all, kollet e-kreiz ar gowentenn a zeuio da dreñ en-dro da dour-tan ar C'hreac'h. Darn a varvo o tourtañ ouzh mein ar savadur ha darn all a chomo da dreñ e-pad pell a-raok kavout o hent.

1 Ur sug - ur gordenn a zalc'h an dañvad. Sulad - tachenn-zouar 'lec'h ma c'hell ar penn-chatal pennasket peuriñ.
2 Gwasked -où - mogerioù bili savet evit gwarantñ an deived pa vez avel vras.
3 Goundiziog zo anv ur roc'hell. Krennlavar kavet e lev'r P. Gouedig "Enez-Eusa".

BERR-HA-BERR

Piv a grede ne zifenne ket ken ar P.S. ar brezhoneg abaoe miz mae 81. Setu amañ ar brouenn e kendalc'h ar P.S. (el lec'hioù n'emañ ket er galloud da nebeutañ) - d'ober van ? - da zifenn hor yezh.

Sellit 'ta amañ an doare dispar hag espar m'eo bet troet ar saozneg *Celtic Nations* / Kaozeadennou aozet d'an 23 ha 24 a viz Du e Din-Edm gant an Institut Français d'Ecosse. Ar galleg a zo ur yezh diplomatel, sañset, tudou.

"The Future of the Celtic Nations within the E.E.C."
"L'avenir des régions celtiques"

dans La Communauté européenne

*

NEUS FORZH PETRA...

Ar meuriad Indian, ar vMandaned a oa brudet a-walc'h d'ja. Komz a raent ur yezh kar-tost d'ar C'hembraeg. Gwelloc'h c'hoazh, daoust ma ne seblant ket bezañ ar memes brezhoneg ha du-mañ, e seblant an Hureded (ar vMinoc'hed) komz hor yezh, hervez Ouest-France (19 a viz Kerzu 1984)...

leurs talents pour raconter en images les aventures de Gwendal. Fuyent une Bretagne secouée par les luttes opposant « kqueurs » et « royaux », le jeune garçon s'embarque en 1598 vers la terre de toutes les promesses, le Karant, où lui survient en langue bretonne. Le pays où l'habite... (V. Le Goff)

VANNES GWENED

Arabat kredañ ne vo ket kinniget un danvez-lezenn gant ar P.S. a-zivout ar yezhoù "bihan a Vro-C'hall"; emaint e sell da ginnig anezhañ e 1986, goude ar votadegoù.

Hervez ar vrud o redet er parlamant e vije al lezenn-se, hini kinniget gant Dollo, ur vojenn-varzh (*mythe* e galleg), hag an holl da c'hoarzh gant Dollo-Mythe (*Dolomite*), Waf-waf.

*

A-bep seurt traoù a vez kavet war *Libération* (kelaouenn c'hall a Baris). Traoù mat ha traoù falloc'h.

E-pad an hañv :

POLITIQUE
5 : le comité central du P.C.F. 6 : La dissolution de l'Assemblée nationale Corse.

E-pad miz Du :

RADIO PAYS - PARIS 89.5 MHz
23.00 Brezhiz hist, magazine franco-breton sur le thème des écoles maternelles en langue bretonne. Bourreux d'enfants !

Jérôme BAZAR

Netra nevez e kër Baris, zoken e-touez an dud "dieubet" ! Ket dieubet a spered, moarvat...

Festival. Formé en 81, Moving Hearts est décrit comme la rencontre parfaite du rock, du folk et du jazz-rock. Sur scène, le choc entre l'électricité, les instruments traditionnels (uilleann pipes, sorte de cornemuse qu'on actionne par une pression du biceps) et les percussions africaines, donne un mélange saisissant, surtout au niveau des parties orchestrales. Le bassiste, Eoghan O'Neill envoie de ces soli mélodiques et sec à la fois, qui feraient pâlir d'envie Paul Goddard (Atlanta Rhythm Section) ou Peter Cetera (Chicago). Passons sur les chansons recueillies par la belle et blonde Christy Moore.

"La belle et blonde Christy Moore"... Pa ouzer ez eo Christy 'boore ur mell paotr barvek ! Fazioz en deus an istrogell gant Flo Mc Sweeney ur velganez... Ha kazetenner a-vicher eo ar Rotagez ? Evit ar pezh a sell ouzh teknig an uilleann pipe e lezan ac'hanoc'h da brederiañ war "la pression du biceps"...

L.R-P.

EMBANN

Anv a vez klevet eus bannoù-treset! *breizhek*. Bez' ez eus anezho e gwirionez; furchet em eus, dastumet em eus un dornad levrioù, o lennet em eus, ken on gouest da ginnig deoc'h ur pennad-skrid a-zivout:

AR BOLOMIGOU PAPER E BREIZH

1. Ur bochad tud eus ar vro

Ne vo ket meneget amañ an troidigezhioù. Un dra a-bouez int, koulskoude, e kement sevenadur. Treiñ a reomp un oberenn hon eus ezhomm anezhi, hag ezhommoù disheñvel a c'hell bezañ. Dre studiañ pisoc'h an troidigezhioù e vimp gouest da gompren gwelloc'h paliou hor sevenadur. Ur pennad-skrid all, enta, a vo savet diwar o fenn.

Taolomp ur sell war hon treserien. Rannvroelieren, is-rannvroelieren, ha broadelourien a gaver en emsav ar bolomigou. Un dornad tud distag a zo ivez, o menegiñ a rin e dibenn ar pennad.

Pizza, Fri-Lous

Roazoniz ha Naonediz a ya d'ober ar strollad kentañ, — hini ar rannvroelieren. Pleustret a zo bet kalz, en Naoned, war ar bannoù-treset. Ur stal-labour a zo bet aozet gant Ti ar Sevenadur er *Passage Pomme-raye*², dindan lagad an dremenidi e veze desket eno ar vicher d'ar re yaouank. Ur gelaouenn a oa bet savet ganto, skoazellet gant an Ti-Kêr *Pizza*.

Anavezotoc'h eo kelaouenn tud Roazon: *Fri Lous*. Evit an Naonediz a gar ar bannoù-treset e veze graet *Pizza*: disheñvel e oa pal *Fri Lous*. Houmañ, petra bennak ma veze savet e Breizh, a ginnige kevezañ gant kelaouennoù evel *Circus*, *L'Echo des Sa-*

vanes, *Métal Hurlant*, *Charlie*, *Fluide Glacial*, pe *A Suivre*. Kelaouennoù nevez, dister a-walc'h, a vez kinniget hiziv hag a gav prenerien; re abred eo deut *Fri Lous*.

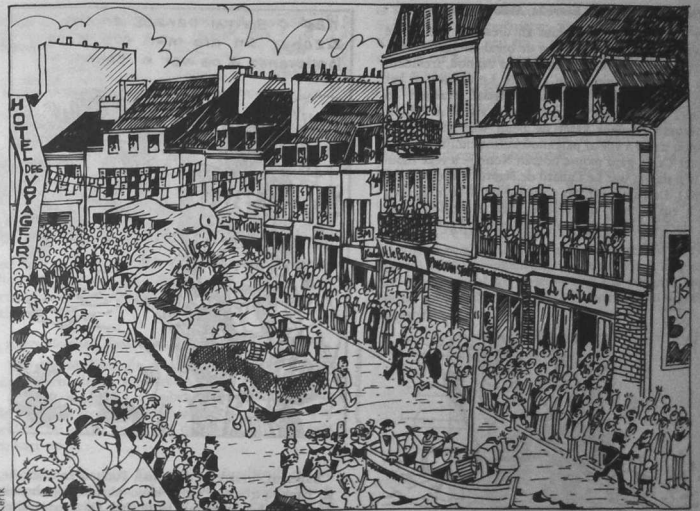
Diwar lañs breizhek ar bloavezhioù diwezhañ eo deut er-maez. Torret trumm eo bet al lañs-se dres p'edo o tegouzhout er staliou-levrioù. Ur gelaouenn vreizhek a felle d'hec'h aozerien sevel, ne felle ket dezho ken ober traoù breizhek. Talvezet en deus an anv-gwan "breton" da gavout lennerien. Dipitet int bet.

C'hoarhez e oa bet kalz e bro-C'hall abaoe ugent vloaz. Tud *Pilote* ha re *Hara-Kiri* a gase an ton. E 1981, avat, ez eo bet strishaet meur a doull, ha di-douillet meur a baner. N'ouzet ket ken diwar petra c'hoarzhin. Aon o doa e vije bet kaset d'an traoù ar gouarnamant nevez gant ur mousc'hoarzh un tammig re chichant. Evel-se e c'hoarvezas e Roazon. Drevezet he deus *Fri Lous* amañ hag ahont, astommet he deus bourdoù kozh. N'he deus tizhet ar gelaouenn, neuze, nag an unvaniezh, nag he lennerien. A-benn ur wech all.

Kêrik, Stefan

E 1978 ec'h embannas Charles Kerivel — Kêrik a-wechou — e levrlentañ: *Du Termaji chez les Penn-Sardin*. Ur bloavezh war-lerc'h e teuas er-maez un eil levrlentañ: *Le Bonomig des Penn-Sardin*. El levrlentañ e tispleg an aozer ur rannad eus buhez un tiegezh Douarnenez, ar Fistouliged; e dibenn ar bloavezhioù 50 mp; ur rannad all a gaver en eil levrlentañ, nemet ez eo mesket gant un istor ijinnet.

Berzh o deus graet daou levrlentañ Kêrik e Douarnenez ha tro-war-dro. Bourret o deus al lennerien o welet o buhez taolennet gant fent hag aked. Un treser ampart eo Kerivel, hag a oar ober gant bannoù-treset. Paket

en deus ar bed a anavez gant linenoù bev ha sklaer. N'en deus morse kilet dirak an tresadennoù diaes: an engroezioù, an taolennoù bras. Gouest eo bet ouzhpenn da dresañ pep traig, — n'eo ket ken anat-se, da skouer, tresañ ur c'hoef.

Fellet en deus da Kêrik aozañ an eil levrlentañ d'un istor faltazi. Daou levrlentañ hon eus ranket lenn neuze, an eil o kontañ doareoù an dud, hag egile o kontañ penaos e vo laeret hag adkavet ar bolomig. Ne vez ket desket micher ar c'honter en un taol. Gwell e vije bet, d'am soñj, dibab: pe derc'hel gant taolennoù ar gevredigezh, — ha ne ra ket diouer an danvez e Douarnenez —, pe pleustrin da vat war ar faltazi. Hervez *Ouest-France* ez eo en em lakaet Kerivel da livañ bremañ. Hag echu eo amzer ar bolomigou?

Ar berzh en deus graet Kêrik en deus roet kalon d'ur C'hernevad all, Stefan. Ur Bigouter eo. Daou levrlentañ en deus embannet ivez: *Superbigou*, e 1981, ha *Superbigou attaque*, e 1982. Heñvelik e oa e labour ouzhi hini an Douarnenezad, war zisheñvelaat eo aet buan. E *Superbigou* e vez stank notennoù ar vuhuez bigoudenn, ha kalz implij a ra Stefan eus galleg brezhonekaet ar vro. A-benn an eil levrlentañ e kemer an istor ar plas kentañ da vat.

Ur c'honter eo Stefan. Ur perzh mat eo pa bleustrer war ar bannoù-treset, unan pouezusoc'h alies eget bezañ ur mailh war an tresañ. Meskañ a ra koñchennoù kozh ha re nevez, faltazi hengounel hag hini ar

bolomigou paper. E diegezh bigoudenn, da skouer, a zo tostoc'h ouzhi re ar bannoù-treset eget ouzhi Chalotezed ha *Fistouliged Kerivel*; tennañ a ra Tant' Marjann hag he niz da *Onc' Donald* ha d'e nized.

Disheñvel eo ivez Kêrik ha Stefan e-keñver an tresadennoù. Etrezek an arzoù-kaer e ya an eil, pa teu egile eus an tresadennoù distag evit ar c'helaouennoù. Eeunoc'h eo e dresañ, ha muioc'h a startijenn a zo ennañ, pezh: a zere ouzhi an troioù-kaer. Laosk e chom c'hoazh steuenn e istorioù.

Dudius eo gwelet koulskoude en deus graet Stefan diouzh e awen, hep klask ober un eil Termaji. Lennerien en devo atav e-touez bugale an arvor; ar re goshañ a gavo, gant tresadennoù plijus, faltazi bannoù-treset o bugeliezh hag an aodoù ma c'hoarient.

Nono, Tudu, Erwan Kervella, Malo Louarn

Er strollad diwezhañ, hini an dreserien vroadel, e kaver ur galleger, Nono, hag ur brezhoneger ampart, Tudu. Nono n'eo ket un treser war vannaou, tresadennoù distag eo a ginnig an alicsañ. Levezonet eo bet gant **Charlie Hebdo** ha **Fluide Glacial**. Personel eo chomet avat, nemet pa veze treut e awen. Al labour pouezusañ en deus kaset da benn war dachenn ar bannoù treset a voe ar pajennoù-kelaouenniñ, — diwar skouer Cabu, gant mousc'hoarzh Nono, — a veze moulet bep sizhun war **Le Canard de Nantes à Brest** (1978-1982). Dastumet int bet goude-se en ul levr. Lennet hoc'h eus anezho, moarvat, ha bez' e ouzoc'h n'eus ket chichantañ mousc'hoarzhoù, er vro, eget re bolomigoù Nono.

Nono

Tudu a zo an den a vicher nemetañ o vrezhonegañ, nemet e koll re a amzer o c'hounit e vara gant traou ha n'int ket bannoù-treset. E levr kentañ, **Fri Korloko** (1975), a oa kempouezet-mat : fraezh e oa an tresadennoù ha lusk a oa enno. Gant **Koumanant Echu** an bet dipitet avat. Kemmet en deus Tudu e zoare tresañ, ha ne zeu ket brav skeudennoù zo gantañ. Gwelet em eus el levr-se ur vaouez a ziskenne he brec'h ize-loc'h eget penn he glin. Ouzhpenn-se e oa ar wech kentañ d'un treser breizhat kenlabourat gant ur saver-istorioù, ken breizhat all. Krouet o deus, e brezhoneg, un aergelc'h divoas.

Tudu/Koumanant Echu

Kure Breizvezer

Superrot, ijinadenn diwezhañ Tudu, a zo, marteze, ar bannoù-treset a gaver enno plijadur brezhonek, breizhek, skeudennaouel ha reizhel. Un treser tud eo Tudu, avat, ha mat e vefe dezhañ goprañ, hag en-treut e ve, un emsaver kalonek a rafe war-dro an tachennoù a-dreñv, ar *back-ground* en ur ger berr.

Bez' e oa ur brezhoneger all a ouie tresañ, Erwan Kervella. Digantañ hon eus desket ne oa ket an tresañ a roc e dalvoudegezh d'ar bolomigoù, hogen jijn an den. Daoust dezhañ bezañ un treser o reskiñ e vicher, — hag o vont bep tro war varrekaat, evel m'en diskouez an istor bet embannet war niverenn hañv **Al Lanv**, — e fent hag e spred lemm a oa diazezet-mat. Spi am eus e vo costet ar frankiz en deus hadet.

Ar Ribouler Masklet

Ne blijc ket din bolomigoù Malo Louarn. Re a dud kravatennet a oa, ha tud en oad-gour ouzhpenn, krog dija da goll o blev du. En ur goshaat em eus komprenet gwelloc'h "barzhoniezh" ar c'hêrioù-bras, ha

Malo Louarn

war an dachenn-se ez eus e Malo Louarn danvez ur "barzh". Tennañ a ra e dresadennoù d'ar re a gaver war **Spirou**, kemm a raint, marteze, p'en deus kavet labour er vro.

Pierre Bernard, Fournier, Auclair et Deschamps

Evit echuiñ e venegin tri arzour, gallegerien, o deus savet oberoù diwar-benn Breizh.

E 1974, da gentañ, e embanne Pierre Bernard **Bilz de Batz**, ar *premier anti-Bécassine*. Tenn eo lenn al levr-se. Ne gavan nemet un dra vat ennañ : moulet eo kaer-tre.

E 1978 e kinnigas Fournier un droidegezh eus un dro-gaer gant **Spirou** : **An Ankou**. Labour un den a vicher skoazellet gant un ti bras ez eo. Paket mat eo an Ankou hag Ororea, — ah ! Ororea ! Tarzh an deiz ! —, n'eo ket vil kennebeut. N'eus a vreizhek nemet al lec'hioù ; lakket en deus Jean-Claude Fournier, evel just, ur grammpouezhenn amañ, ur c'hoef ahont. Ar gwellañ o vezañ koulskoude ar menezioù pell, an hentoù gleb, ur c'hoad bezv.

E 1981 e teuas er-maez **Bran-Ruz**, gant Auclair ha Deschamps. Moulet e oa bet, e 1978, war niverennoù kentañ **A Suivre**. Ar gelaouenn vizek-mañ a oa o paouez bezañ krouet gant ti-embann Casterman.

Ouzhpenn kant pajenn a ya d'ober al levr. Frammet mat eo an istor koulskoude. Freskaet e vez spred al lenner gant tud ha lec'hioù nevez, pe gemmus, pe zianav ivez. Doare ar c'hontañ a gemm ivez : e penn-kentañ e vez tev tresadenn ar stern, tevoc'h eget hini

Fournier

ar skeudennoù ; e dibenn al levr n'eus stern ebet ken. Saozuanus eo ouzhpenn jijn ar skeudennaouer. Krouet en deus pep tra : ar palezioù hag ar gwiskamantoù, ar gouelioù hag ar maskloù, ar mintinioù hag an toennoù-mor.

A-bouez eo al labour krouidegezh-se evit sevel bannoù-treset *breizhek*. Gwell eo d'un treser o labourat evit e vreizh tresañ an dud, al lec'hioù hag an traoù evel m'emaint ; bez' e c'hell o zresañ ivez diwar-skouer an dreserien etrevroadel. Un den a wel bemdez koefoù bigoudenn a c'hellho tresañ anezho diwar skouer treserien Bariz pe Vrusel. Bez' e c'hellho c'hoazh pediñ ur vaouez eus e vro da gafeta, ha tra ma vo-hi o lipat he bolennad kafe, sellout pizh ouzha aozadur he c'hoef ha tresañ anezhañ betek kavout an dresadenn reizh. Talvezout a ra an doare-ober-se evit pep tra. Evit ar gonñenn e talvez ivez rak n'eo ket dav deomp sevel an istorioù evel ma vez graet war **Spirou** pe war **Tintin**. Ur *yezh* skeudennaouel hon eus da ijinañ.

Distroomp da **Vran-Ruz**. Hervez Markale, — unan eus paeroned al levr, gant Goulven Pennaod, — n'eo ket **Bran-Ruz** un oberenn vroadelour, mes unan a zifenn ar gwir da vezañ disheñvel. Piv oar ? Diwallet mat eo an oberenn avat ; estreget an daou baron e kav al lenner un heuliad kinnigadennoù, ur raskrid, ur roll oberoù en dibenn, ha komzoù an dudennoù, — re an amzer vremañ, — o tisplegan deomp ar rak hag ar perak. Ur bern digarezioù evit un istor a dalvez drezi hec'h-unan.

UR SONT DIAOULEK 'OA DEUT BETEK E SPERED KLANV...

PLANTOMP AN TAN ER C'HLUB DROCH-MAÑ!

Evit klozañ

Gwellet hon eus e oa niverus a-walc'h an dreserien er vro, ha liesdoare. N'eus ket kalz unvaniezh etrezo avat, tud o-unan int, pe strolladoù bihan. Levrioù a embannont, ha ne vez ket rakvoulet an istorioù war ar c'helouennoù. Lennerien a vez kavet koulskoude, ha dilezet. Talvoudus e vefe enta labourat diهان, d'al lennerien da vezañ breizhekoc'h, d'an dreserien da vezañ ampartoc'h.

Eus an holl gudennoù-se e vo komzet war niverenn da-zont **Al Lanv**, a-benn an niverenn 31 neuze.

Paskal Marc'heg

¹ Ober a rin a-wechoù gant ar get *holomigou-paper*. Va digarezit.

² Ul lec'h dibar eo an *tremen-se*. Savet eo bet e 1844. Ur sklerjenn hanternoz e ziskenn eus gwerennoù an doenn hag a gouezh war skallerioù koad gell-gwenn. Sevel a reer gant an diri, e-touez trouz ar solioù, betek kranañ straed an Naoned, *la rue Crébillon*. Kas a ra houmani, ma savit ganti, betek plasenn ar c'hoatva. Un tammig arsaok, war ho torn kielz, e tibouk warni ur straedig, Guétry hec'h anv. Eno ez eus un ostaleri-karter, *La Ménure*, digor betek div eur eus ar mintin. Boutin-meurbet eo, ha dibar. Pal an notenn eo. Yec'hed.

ET MA FOI, POUR MOI TOUT AUJOURD'HUI BIEN OU PRESQUE LE TRAIN TOURN QUOTIDIEN DES TREPAS ORDINAIRES. MAIS JE SUIS LE SEUL ANNOULI ET DONC LE SEUL A PRENDRE EN CHARGE LES DÉFUNTS.

Fourrière

FURNEZ AR RE GOZH

Hor Yezh a zo deut er-maez he niverenn 154-155, hini miz Ebrel, e miz Gwengolo. Resevet em eus va skouerenn-me e penn kentañ miz Kerzu. N'ouzon ket pevare e lennoc'h va fennad. Abegoù an dale a zo diskleriet gant rener ar gelaouenn (p.97) : "(bez) e embannomp kalzik "kaieroù e-maez rummad". Kelou hoc'h eus bet anezho m'arvat, gouestlet int da skridoù hir. "E-barzh an "niverennoù", amae rener ar gelaouenn, "e karfemp gwelloc'h reiñ d'hol lennerien pennadoù lies-seurt."

Pal ar gelaouenn ez eo. War an niverenn 152 hor boa lennet ur skrid a-zivout implij an div arsogen "e" hag "e-barzh". An eil, hervez, ha dindan ar stumm berr "ba", a vefe "poblekoc'h". Per Denez a ziskouez deomp ez int ken poblek an eil hag eben. Skouerioù niverus a zo kinniget deomp, tennet eus pennadoù-kaoz. Petra bennak m'eo re fonnus un tammig ar pennad, ez eo dedennus-bras : diskoulmet eo ar gudenn.

An niverenn 154-155 a ginnig deomp pennadoù-kaoz bet dastumet gant Ivet ar Vilin : "Buhez troc'herien-buzhuig e bro-Leon".

Boas eo lennerien ar gelaouenn d'an istorioù-buhez. Ur bern anezho a zo bet moulet enni, ha pa ne ve ken, re Yann-Erwan Kemener : ur pec'hed e ve bezañ chomet hep lenn *Buhez di-drouz Per Olier*.

Un dra nevez a gaver koulskoude e pennad Ivet ar Vilin. Lakaet he deus, da heul ar c'haozioù, ur geriadur-berr ha notennoù, berr ivez, diwar-benn ar yezhadur. Skozzellet eo al lenner e-mod-se, ma n'eo ket leonat, ha broudet ouzhpenn da deurel muioc'h a evezh ouzh ar yezh.

Ergentaou ne veze moulet war *Hor Yezh* nemet pennadoù-kaoz, pe c'heriadurioù, pe pennadoù-yezhadur. Talvoudusoc'h int pa vezont strollet, gwelloc'h e klot an doare-se gant ur gelaouenn.

Re alies e veze kinniget deomp pennadoù gwall levezonet gant ar Skol-Veur. N'eo ket an holl vrezhonegerien yezhonourien koulskoude. An holl anezho, avat, en em gav diaes ur wech an amzer dirak ar yezh, pe c'hoazh e reont fazioù hep gouzout.

Ezhomm hon eus, enta, eus ur gelaouenn hon lakafe da deurel muioc'h a evezh ouzh ar brezhoneg hag a ziruostific kudennoù a sav war ar pemdez.

Ne lavaran ket ez eo klok ha disi labour Ivet ar Vilin, na pennad Per Denez kenneboud, hogen talvoudus int, hep bezañ re denn. An tezennoù bras, ar re a gomzar anezho war ar c'helouennoù, a zo talvoudus ivez. Hogen lakaat a reont an dud da devel, pa rankent komz. Ken gwir eo an dra-se evit galleg bro C'hallou.

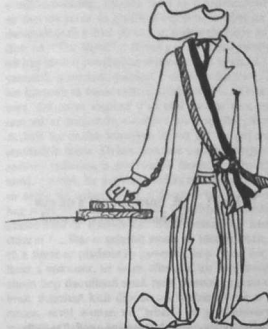
Spi hon eus e kendalc'ho *Hor Yezh* war an hent-se. Ac'hann di e c'hellit atav koumanant. Marc'hadmatoc'h eo eget prenañ an niverenn hepken. Brezhoneg ar vro a gavoc'h mar doc'h Leoniz, brezhoneg disheñvel da freskaat hoc'h hini ma n'hoc'h ket eus bro Leon.

Hor Yezh 60 lur evit peder niverenn, Ri Ploare 29100 DOUARNENEZ

Paskal ar Marc'heg

BOTOÙ-KOAD for PRESIDENT

DIZALE AR BOTOÙ-KOAD A VO DRE DAN ! HAG AR C'HIRRI A YELO WAR O ZROAD

ISKIS EO MEMESTRA EN EM GAVFEMP HON DAOU, AMAN ! TE AC'H EUS DESKET BREZHONEG GANT SEITE HA ME GANT SKOL OBER !

'VO KET DAV DERC'HEL D'AN Istor FENOZ, TRISTANIG !

TRISTAN hag ISEULT MOD NEVEZ !

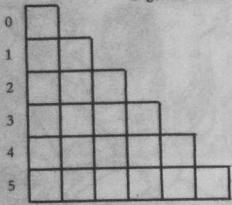

C'HOARI

Marsial MENARD

GERIOU-DIRI

ar gerioù-diri : en ur lakaat ul lizherenn ouzhpenn bep gwech e saver ur ger nevez

0. rannig verb ; 1. gounezet e vezont ; 2. bagad evashaerien ; 3. koumm bras ; 5. Rhâ ! ... ; 6. unan brudet a oa eus an Enez Groe (diskoulmou en niv. da zont)

- 1. -od
- 2. -od
- 3. -od
- 4. -od
- 5. -od
- 6. -od
- 7. -od
- 8. -od
- 9. -od

Sed amañ nav ger teir lizherenn. Mankout a ra al lizherenn gentañ. Deoc'h d'he c'haout hag ar ger neuze diwar an displegadurioù de heul

1. berradur an anv bihan.
2. hefivelekaet ouzh ur bailh pe ur penton.
3. klasket, kavet ha roet e vez.
4. an hini a dro a ra bro.
5. hini ar pardon zo anavezet.
6. sachet e vez war e vazh.
7. brudet eo da vezañ du.
8. div zo da bep hini.
9. an hini vev a vez goloet div wezh bemdez gant ar mor

(diskoulm en niv. da zont)

BREMAN

BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN
BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN
BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN
BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN BREMAN

KAZETENN AR STOURMOU E BREIZH. BEP
DAOU VIZ E TEU ER-MAEZ KELEIER AES
HA BEV DIWAR-BENN BUHEZ AR VRO.
KOUMANANT : 50 LUR. 8 STRAED HOEHE
35 000 ROAZHON. (SKOL AN EMSAV)

AL LANV

SONEREZH

War niverennoù diwezhañ "Al Lanv" ho peus bet tro da lenn kement-all a draoù gloriüs hag a veulentiou diwar-benn barzh pop ar c'hantved-mañ, eleze Bob Dylan, evel just, ma soñj deoc'h emichañs n'eus nemetañ a our en em zibañ evit dedennañ an Awen en e ganaouennoù ha yaouankizoù a-viliadoù en e sañsoù-sonadeg. Diouzh lenn ar c'hannoulour Gurvan emañ an den en arvar da grediñ n'eus sonour ebet na strollad ebet a dalvoudegezh e bed divent ar sonerezh, hiziv an deiz, estreget Bob ha "The Band"... Bevet yaouankizoù gweñvus ar rummad 68 hag idoloù peurbad ar show-bizz, ar re all (d.l.e. ar poñsined yaouank a-vremañ, gwisket e du ha knibenek, hag ar c'hilheñ kintus a ra trouz evito), kit da sutal !... Kement ha troc'hañ bert, aze oa va respont d'an hini ha d'ar re a gred e vertuzioù ramzed ar sonerezh, e-keñver arz hag ijin ; tremen poent eo dezhañ ha dezho kompren ez eo aet da get marteoù meur ar strolladoù meur. Dylan, Santana ha Mick Jagger, en o zouez, a zedenn miliadoù a arvesterien daveto dre berzh ma skudenont, e 1984, ur prantad dezhañ blaz ar baradoz kollet, a-raok na zeufe un nebeut emred da zañ taolenn ekonomek, sokial hag arzel ar broioù pinvidik, kement-se war-bouez un nebeut mirlec'hioù a eoul-douar. Ekonomiezh ha sonerezh, memes stourm !... War o zalaroù emañ an idoloù kozh, war zigreskiñ ez a niver ar pladennoù gwerzhet bep bloaz dre vras, met Bro-Saoz a ziskouez, ur wech c'hoazh, un hent nevez da heuliañ ; chom hep daoulinañ ouzh treid pennoù-bras an tiez-pladennoù bras, skarzhañ kuit diouzh o c'hrabanou hag o fromesoù ha, neuze, sevel e-unan ul "label", un anv-kenwerzh, dezhañ da warezñ al labour bet kaset da benn gant strollad-mañ-strollad, ha pa vefe hemañ ur strollad amatourien diorbid... En tu all d'ar mor ez eus sonerien a-gatadoù a c'hell lakaat o zamm labour da vezañ engravet war vinyl du er-mo-se, ha se ne vir ket outo da vevañ diwar bara ha sonerezh pa savont tra pe dra a dalvoudegezh.

Na bremañ, m'ho peus c'hoant da selaoz sonerezh awenekaer hag a zo ouzhpenn-se sonerezh ar bloavezhioù 80 ha neket aspadennoù alaouret ur prantad alaouret, siwazh aet da get, m'ho peus c'hoant digeriñ ho spered hag o tivskourm ouzh ur sonerezh seder ha gwelloc'h, setu 'm eus dibabet evidoc'h un nebeut sonerezhioù a gaso ac'hanoc'h pell diouzh yenjenn ar mizioù du ! Avelit ho penn, ha selaozit :

ECHO AND THE BUNNYMEN : ur strollad eus Liverpool, met a orin skosat. Ar re-se a zo bugale an new wave (pe an houlnenn nevez, ma kirit), hag o sonerezh a zo dieñl ivez. N'eus ket par d'ar strollad-se evit sevel ur sonerezh heson gant notennoù diheson ! Selaozit "Heaven Up Here" ma ne gomprenit ket ac'hanon, unan eus o fladennoù gwellañ an hini eo. O fladenn diwezhañ "Ocean Rain" a ziskouez ez int sonerien emskiantek ha barrek ivez. Gant harp ul laz-seniñ klasel ez eo deuet un tamm brav a sioulder bresk, a wellwerezeg hag a fumez d'o c'hanaouennoù.

SIMPLE MINDS, ar Speredoù Didro, ur strollad eus Glasgow, o seniñ abaoe ur seizh vloavezh bennak. Deuet eo dezho un tamm mat a vrud (dellezet) gant ar bladenn "New Gold Dream" 81-82-83-84, ur wir drugar selaoz anezhi ; pezh a zo souezhus enni eo e ra Simple Minds gant ritmoù dibar ha liesdoare, pezh a zegas skañveded ha drantiz en o sonerezh. Liv o sonerezh a zo heverk, aereal ha dieñl ; Simple Minds a zeu a-

benn da sevel sonerezh o lakaat kichen-ha-kichen daou zoare enep : ecunaat ha rikamanñ. Ur gwir vuzh ! Da selaoz ivez : "Sparkle in the Rain" (Fulenn dindan ar Glav) hag a zo ur fulenn a ijin hag a levezeg.

Simple Minds "New Gold Dream 81-82-83-84" Virgin 204965.
"Sparkle in the Rain" Virgin V2300B.

Echo and the Bunnymen "Heaven up here" Korova WE 351.
"Ocean Rain" Korova WE 361.

THE CURE

THE CURE (ar bareñs) Anzav a ran n'eo ket "The Cure" evit plijout d'an holl, rak an dud-se a zo mailhed war ar sonerezh "yen", evel ar strollad "Bauhaus"; "cold wave" (an houlnenn

ven) eo anv ar seurt sonerezh a savont. Koulskoude, selacuit HOLL ar bladenn "Faith" (feiz) c'hwil, tud a feiz, bigoded ha bigodezed kozh ha yaouank, selacuit ha selacuit anezhi, ha sederet e vo ho kalonad. Bez' ez eus enni peadra da dreif kein ouzh bouboenn ar sonjoù du pa dregernont betek re en ho kokenn ! Kaner "The Cure" n'eus ket par dezhañ evit skeudenniñ ber-ha-ber gwirvoud trivliadoù Mab-Den, hep c'hoari e damm prederour. Bezit feiz e "Faith" !

The Cure "Faith" Fiction Records/Polydor 2383 605.

ULTRAVOX : "Lament". Din da c'houzout, n'eus ket kalz a strolladoù a-vremañ hag a oar reiñ un ene d'an ardivinkoù modern evel ar *synthétiseurs*, *boîtes à rythmes*, *séquenceurs*, *retards analogiques* ha me oar-me... Koulskoude, "Ultravox" a oar ober gant ar c'hoarielloù-se en un doare souezhus. Deuet int a-benn zoken da sevel un tamm sonerezh, blaz an dazont gantañ ha da lakaat pozioù e gouezeleg Bro-Skos e-barzh ! Sonerien dispar eo tud "Ultravox", ha kemer perzh a reont a-gevret koulz e sonaozadur o c'hanaouennoù hag e treserezh goloioù o fladennoù, hep disojañ kenaoadur o sonadegoù. M'ho peus tro da vont da Vro-Saoz, prenit hep termal ar bladenn anvet "The Collection", enni un toullad mat eus ar kanaouennoù gwellañ o deus savet betek-henn. Sonerezh "Ultravox" eo deus un ene don ha tom, pezh a zo rouez e-mesk majed an ardivinkoù-sonerezh arvez.

Ultravox "Lament" Chrysalis 206 175

CLANNAD : "Legend" (Mojenn). War a seblant ez eo ar ger "mojenn" diouzh ar c'hiz hevlene ! Poent bras eo deoc'h selout "Mojenn, Legend, Légende" gant Alan Stivell ha "Legend" gant Bob Marley (Doue d'le bardono). Teir fladenn ganto ar memes anv, teir fladenn deuet er-maez e-doug 1984.

"Clannad" a hañval bezañ dilezet ar yezh iwerzhonek en o c'hanaouennoù. "Magical Ring" a oa kichamant hollsozok, ur c'hammed bras war-raok eo bet war hent o sonerezh. Ur gwir hennober e oa. Ar wech-mañ avat e tiskouez "Clannad" deomp ez eus tu mont pelloc'h zoken war an hent-se. War-lerc'h "Magical Ring" eo deuet d'ar strollad eus Donegal, ar vrud a zellezent, ar vrud etrevroadel ; war un dro n'int mui ar pezh a anver "ur strollad folk".

Gant ar bladenn o doa gouezet tresañ al liamm etre o gwir-zioù iwerzhonat hag ar sonerezh pop a-vremañ. Gant "Legend" o deus diskouezet e oant sonaozerien ampart, hag emdroet int war-du lidadur kened an natur e-lec'h kanneulif o bro c'hendik. "Legend" a zo diazezet ivez war istor buhez Robin Hood (Robin ar C'hoad), ha skinwel Iwerzhon en deus kroget dija da reiñ lañs d'ur rummad abadennoù prizet koulz gant ar re yaouank hag ar re gozh : "Robin the Hooded Man", gant sonerezh Clannad war-c'horre, evel just. Ar c'hant a-lezh a zo bet dispi-gnet en aferse, ha gant-se n'eo ket souezh ma'z eo bet kempennet-kaer sonenrolladur ar bladenn. Nag un drugar p'emañ ur son ken glan, ken aere o tifoupañ eus uhelgomzerioù hoc'h Hi-Fi ! Sonerezh "Legend" a zo liesdoare, ha pep kanaouenn a gas ar selaouer d'ur bed hud etre faltazi ha gwirvoud. Kanaouennoù evel "Herne" a zo ur gwir *tour-de-force* e-keñver liv-son ha ritm, ha mouezh Maire Brennan, a zo, gwech o sterganniñ, gwech o helevit un tu bennak tost d'an neivoù, ha pa ganfe e yezh Cromwell ! Ne vern, yezh "Clannad" a chom feal dezhi hec'h-unan.

Clannad "Magical Ring" Tara Records 3010
"Legend" Tara Records 3012

Jean-Luc Dey

HOST

En ur lenn en niv. 21/22 ma fennad diwar-henn ar strollad "Horslips", holl lenneien "Al Lanv" sur-mat a oa manet mantret. Divodet e oa bet ar strollad. Biken ken war o flatinenn pladennoù nevez gant an Iwerzhoniz-se, ken nemet ar re gozh, mat-kaer oant met n'eo ket a-walc'h evel just.

Klevet eo bet hor pedennoù : keit ha ma oa aet Barry Devlin d'ober pop-variétés-is-amerikan, ha Jim Lockhart distroet d'ar folk, an dri all a save, harpet gant Peter Keenan (klaouieroù) ha Chris Page (boud), ur strollad nevez : "Host" e anv.

Ar bladenn-mañ, an hini gentañ savet gante, zo en em gavet war hon flatinenn. Lavarout a ran deoc'h, a-raok kregiñ zoken, krik-ha-krak : ur gaer a oberenn an hini eo, tudou. Ya.

Kenderc'hel a ra da blijoù dezhe pladennoù gant istorioù. Er wezh-mañ eo diazezet an tammoù war an istor diwezhañ a sorserezh bet c'hoarvezet en Iwerzhon ; e 1895 e Ballyvadlea ha war ar menez Kilenagranagh (trugarez eme ar c'hompaozaouer). Istor ur babig bet laeret gant ur gorriganec'h ha bet lakaet en e blas unan all en e lec'h (gwelout war ar memes sujed : "Ar Bugel Lec'hiet" e-barzh ar "Barzaz-Breiz"). Setu aze framm ar bladenn, ha gant-se sonerezh eus ar re vevañ hag ar re nerzhusañ. Ar re a blij dezhe ar folk a vo laouen ivez. Bez' ez eus div wezh "Kantik Santez Berched" 0'45". Ul lip e skourm eo ar bladenn-mañ.

Treñt a ra ar bladenn er meler-sonioù... treñt a ra ma spered en fenn... diwall a ran kavell ma babig...

Host "Tryal" Changeling Music CHRL 001

CHRISTY MOORE

Goude bezañ bet o kanañ evit meur a strollad (Planxy ha Moving Hearts) en deus kavet gwelloc'h Christy Moore kanañ e-unan bremañ. Ar bladenn diwezhañ kinniget gantañ "Ride On" a zo ur skouer dispar eus ar pezh a c'hell hemañ ober. N'eus ket ezhom eus "Clips" evit ober berzh (a-zivout ar c'hlipsoù, kerkoulz eo alies sellout ouzh bruderezh, graet gwelloc'h int, zoken ar re evit gwerzhañ poultir-kannañ). Diazezet eo pep tra war ar gitar sec'h. A-benn dek vloaz ac'hann vo tu deoc'h selout ar bladenn-se c'hoazh, ne vo ket diazeriet. Evit ar pezh a sell ouzh ar c'homzoù eo levezonet kaer hon faotr gant ar vuhez en-dro dezhañ. Kavout a reer evel-se div ganaouenn gaer-tre bet skrivet gant Bobby Sands : "McIlhannon" ha dreist-holl "Back Home in Derry". An darvoudoù etrevroadel a zegas o lod ivez, evel "El Salvador" pe "Viva La Quinta Brigada". Ur bladenn ha n'eo ket koñ ! ral en mareoù-mañ.

Christy Moore "Ride On" WEA 240 407-1

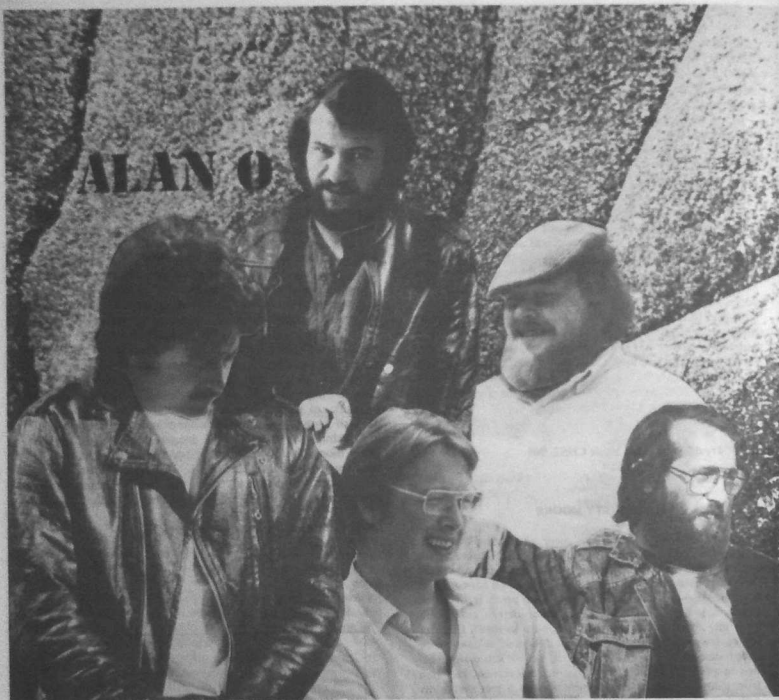
BINTJE

Luskad an holl strolladoù punk, new wave, skourret... a-vremañ zo ul luskad troet war-du sevenadur ar c'hérioù, krouidigezhioù an dud, an amzer da zont, fall pe vat... Sed aze ivez diazezet spered an holl strolladoù rock a vez kavet en Breizh er bloavezhioù-mañ. Nemet ar re-mañ : Bintje ! istiliet : Rock Paysan. Daoust da se emañ o sonerien mat e-touez al luskad rock, met evite emañ bremañ war ar maez ifern an dud, dremmwelioù louet an dud hag an dazont, 3-hed mogerioù divent ar c'hrevier moc'h, an antibiotikoù, an nitram en dour, c'hwezh an hañvouez, o deus kemeret plas an HLMoù, c'hwezh an usinoù bras, gris eo ivez an dazont gant ar gwin ruz ha gant ar struj... Setu aze lod eus ar pezh a vez kavet war gourfladenn 45 tro ar strollad "Bintje". O evel just, n'eo ket dispar ar sonerezh-se, klevet ez eus bet kemend-all gant mil strollad all, met evit ur wech, eo dedennus ar c'homzoù. En nerzh emañ ar c'homzoù, n'eo ket nemetken er sonerezh, daoust ma reont kement a drouz ha pemp traktour warn-ugent ! Santet e vez mat-tre nerzh didreclhus die'hoanag ar beizanted e-barzh "Forcs en batteries et Soja". Rediet ma'z int da vont buanco'h eget o amzer. Bepred kudenn an arc'hant, ar rastellad arc'hant evit ar bankoù gant "Du dessous du matelas au Crédit Agricole", e-barzh an tamm-se ez eus ur bonn brezhonek en diskan : "Dalc'h da vont, dalc'h da vont". E-barzh "Hier Soir" e welomp c'hoazh buhez ar beizanted yaouank, re gozh dija evit merc'heta, gwelloc'h gante chom da evañ kronenboug evit klask mont er-maez diouzh o zoull. Evit echuiñ e vo un tamm goaperezh ha moufent gant "Sur mon Massey-Ferguson", un tamm drevezadenn eus kanaouenn brudet B.B. Sonjoù die'hortoz neuze gant ar pevar faotr yaouank-mañ, daou eus kichen Gwengamp hag an daou all eus kichen Lambal. Souezhus ha sympha.

Bintje "Rock Paysan" maxi 45 t. UTO 001

Gi Eder Fontanella

PATRIK

HERLE

GWENAEL

YANN-ERWAN

TUDU

E derou miz C'hwevrer e teuo er-maez ur bladenn nevez savet gant ur strollad dianav betek bremañ : ALAN O. Ha setu. Komprenet peus eveljust eo gant tud ho kelaouenn eo bet krouet ar strollad ! Yeah ! Ha p'emañ ar pennad-mañ dirak ho taoulagad, emañ kenlabourerien AL LAMV o skignañ an oberenn veur e stalioù ar vro. Dav deoc'h hastañ ! Ne vo ket evit an holl hag istorel e teuo an embanna-ur-se da vezañ.

Daou vil skouerenn a zo bet lakaet dindan ar wask ha spi hon eus e vo kavet gwerzh dezho. E studio Melesse, e-kichen Roazhon, eo bet graet al labour gant tud dornet ha barrek war o micher. Savet eo bet an holl skridoù gant kenlabourerien ar gelaouenn hag aozet eo bet ar sonerezh a ya da heul gant ar strollad a-bezh. Embann a reomp amañ un toullad kanaouennoù. Re a gudennoù

a save siwazh evit embann ar sonerezh. Ne vern !

Ur bladenn rock eo, da larout eo sonerezh a-vremañ (reggae, blues, rock kalet) hag e brezhoneg eo an holl ganaouennoù war-bouez unan a zo e kembraeg: "Dim pidjama gyda fi" (Pijama ebet ganin), dav mat e oa memestra ober plijadur d'ar rener...

Gouennataet hon eus Herle, Patrik ha Tudou evit ma tisplegfemp deomp krouidigezh ALAN O.

Piv a gaver er strollad ?

Patrik : gitar-boud ha kan e kembraeg.
Herle : gitar ha kan
Tudu : gitar, harmonika.
Yann-Erwan : taboulinoù.
Gwenael : piano.

Penaos eo bet krouet ALAN O ?

Tudu : Goude un emvod, daou vloaz 'zo, e stagas Patrik da ganañ e kembraeg, hag ur pennadig war-lerc'h n'em gavas hemañ o c'hoari gitar, hennezh o "taboulinañ" war an daol gant div loa, hag all... Laret 'n eus un bennak : "Ha ma vefe savet ur strollad sonerezh ?"... Ha dav de'i !

Ha penaos aozañ al labour ?

Herle : 'N em gavet hon eus e-pad ar vakaf-soù evit prientiñ ar sonerezh ha kas al labour da benn. Goude ur pennad hon eus divizet fardañ ur bladenn. Goude holl...

Lod ac'hanoc'h o deus bet c'hoariet en ur strollad dija ?

Herle : Ne gred ket din. Evit ar pezh a sell ouzhin ez eo ALAN O. ma strollad kentañ.

Patrik : En em c'houlenn a ran hag-efi n'eo ket bet Yann-Erwan tabouliner "Goelo-Rock" gwechall, ur strollad rock doare-Gene-Vincent... Michañs eo gant ar strolladoù giz en deus desket skeif war e daboulinoù pad ma oamp o fardañ ar bladenn. Gwir, re wir !

Hag an argant, ur gudenn eo (bet) ?

Tudu : Pep hini 'n eus degaset e lodenn evit prenañ ardivinkoù. Amprestet hon eus un nebeud gwemeien digant ar bank. D'am soñj e teuimp a-benn da blaenat an traoù pa vo bet gwerzhet ar bladenn ha ma teu brav ganecomp abadenñ C'hoariva Kemper.

Gant piv eo bet savet ar skridoù ?

Patrik : Gant Gi-Eder Fontanella, Gurvan ha Leonid Rosko-Pouding eo bet graet ar skridoù. Ar sonerezh avat a zo bet gant gant an holl. Divizout a raemp ur ritm bennak ha pep hini a roe e soñj. Deut eo brav an traoù.

Tudu : Ur ganaouenn koulskoude zo bet savet gant Patrik : "Dim pidjama gyda fi".

Perak kanañ e kembraeg ?

Patrik : Evit abegoù personel vefe re hir displegañ amañ.

Al mat. Trugarez deoc'h ha chañs vat. Gurvan

SILZIG BLUES

war ma fouez oan o tiskenn da di Jos Boser war an aod da brenañ silzig vit ma c'hoan ha fourmaj-kig vit ar vamm p'am eus gwelet anezhi o tremen azezet-brav 'barzh ur Mercedes

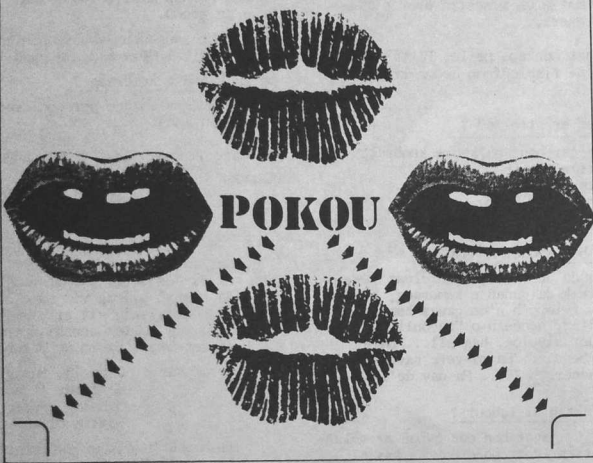
diskan : O Suzig, Suzig
ma lezet 't eus
O Suzig, Suzig,
Silzig blues...

ma lezet 'n eus ur Sul vintin dres goude an oferenñ-bred 'vit mont da stammañ ur vuhez all dirak teletiron ha jakmartefi en ur c'henkiz 'kosteze Kameled gant Per Al Laer paotr-an-asurafis diskan re denn buhez al labouradeg storlok garv ar mekanikou ha gwigour ar c'harigelloù mervlet re greñv c'hwez ar pesked fritet speg ouzh he blev rous re denn pa vez treut ar gaoteriad diskant gant ar vamm 'maon o chom bremañ dilabour ha mezvier un tamig ha ne dremen den 'bet ken du-mañ abaoe m'eo skarzhet ar gouantenn ma unan-penn e choman em zoull gant ma efvoroù o waskañ ac'hanon

O Suzig, Suzig
Chom pell ac'han
O Suzig, Suzig,
Silzig blues

Rosko-Pouding / Alan O.

ALAN O

Setu golo ar bladenn a vo kavet e gwerzh adalek derou miz C'hwevrer. Splann eo al livioù : ALAN O e limestra, muzelloù ruz (evel just !) ha melen (!!!) hag an titl, POKOU, e glas. Na brav...

Divizet en deus AL LANV sevel ur genstrivadeg evit brudañ ar bladenn met ivez an abadenn sonerezh a vo dalc'het gant ALAN O e c'hoariva Kemper 16 a Viz C'hwevrer 1985.

KENSTRIVADEG

An dek respont kentañ a resevo ar bladenn POKOU hag un tiked evit mont da welout ar strollad ALAN O. e c'hoariva Kemper d'ar 16 a viz C'hwevrer 1985.

Respontit d'ar goulnenn-mañ :

Pe labous a zo bet studiet gant Tudu war Al Lanv 14 (Ebril 82)?

RESPONTIT AR BUJANAN AR GWELLAN

POKOU

Pok pok pok pok
pokoù ruz pokoù druz
pokoù du pokoù lu
o ya, pokoù harlu !

diskan : pok ar bikez
pik ar vekez
pak an naplez !
(div wech)

SOUEZHADENN AR JANDARM DOLO

Dav dit skammañ
bremañ m'eo tomm d'az reor
dav dit skarzhañ
bremañ m'eo kofevit brav
kof Louizig Dolo
'mañ he gwaz war da lerc'h
gant e Galashnikov
diwall, jañdam eo !

KARANTEZ HA KARANTEZ

Evidon-me ar baradoz
Eo dañsal ar rock deiz-ha-noz
Gant ur gaez a zimezell
Doug-jaritel ganti ha seulioù uhel...

Chorus : Karantez ha karantez
Me zo 'klask c'hanout bemdez
Emezi a-greiz-kalon
O bukañ warnon he divronn

Pa grogomp d'en em weañ 'vit ur rock
'Z echu pep tra gant daou pe dri fok
Ha setu ni evel daou zen foll
Da zañsal ur rock 'n roll diroll

Lakaat 'nezhi da bennfolliñ
'N ur gorolliñ ha 'n ur he meulñ
Me gant ma bragoù, hi gant he brozhi
E tañsomp direpoz a-hed an noz

Ma c'halon, honnezh a dalm
N'hellan ket gouzav ar c'halm
Kendalc'h 'ra an diduamant
Ken nag e sav ennomp ar c'hoant

A... n'hon ket 'vel ur bultur
Kas 'ran 'nezhi betek ma gwetur
Kemer 'ran peg em rod-stur
Setu ni 'vont 'trezek an avantur

O ya... keit hag e vin yac'h-pek
Biken n'ao ma c'harantez da hesk
Keit e vo eus ar rock ne vin ket nec'het
N'eo ket ur pec'hed met ar yec'hed

Fontanella / Alan O.

pok pok pok pok
pokoù strizh pokoù pizh
pokoù drouiz pokoù iliz
o ya, pokoù fin-ar-miz !

diskan (div wech)

pok pok pok pok
pokoù roz pokoù saoz
pokoù noz pokoù divrozh
o ya, pokoù mamm-gozh

diskan (div wech)

pok pok pok pok
pokoù izel pokoù mevel
pokoù muzell pokoù berrwel
o ya, pokoù touell !

diskan (div wech)

pok pok pok pok
pokoù poazh pokoù gwaz
pokoù boaz pokoù gloaz
o ya, pokoù noazh !

Gurvan / Alan O.

Ne oa ket trawalc'h dit
mell flac'hoter daonet
laerezh e garantez
digant ar paour-kaezh den
ret eo bet dit ivez
fouzhañ e vamm-gaer gamm
hag e verc'h c'hwezek vloaz
e-barzh e wele-efi

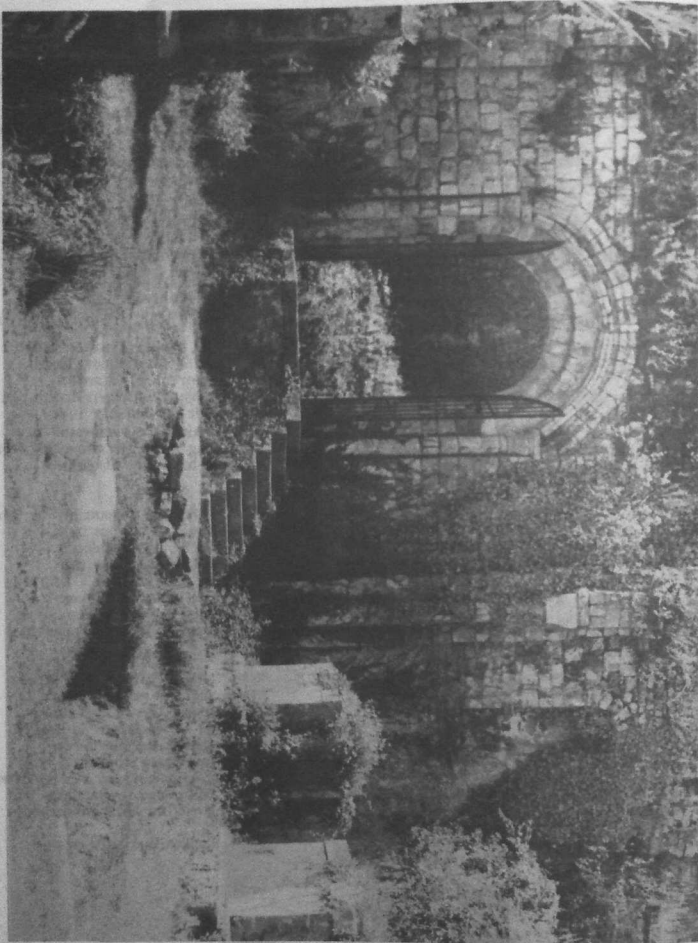
diskan

Deut dre zegouezh d'ar gêr
kavet n'eus an Dolo
ac'hanout o lakaat
e wreg da wigourat
er gibell leun a zour
hag amzer de'ñ kemer
e bistolenn e oas
lamm dre ar prenestur

diskan

Kuzhañ giz ur c'hi klañv
setu ar nezh a rez
p'emañ ar vrigadenn
en he fezh war da lerc'h
arabat karout gwreg
da amezeg tostañ
dreist-holl pa vez jañdam
rak gwreg ur jañdam 'zo
gwreg an holl jañdamed!

Rosko-Pouding / Alan O.

KEMENNOU

KEMENNADENN

Embann a ra Stourm ar Brezhoneg ez eus bet livet, ha livet mat, gant kaolter, terfiva! ha du, 150 pannel-lec'h tro-dro da Roazon e-pad an noz-vezh etre an 30 a viz Du hag ar c'hentañ a viz Kerzu. Kevrenn Roazon S.A.B. zo laouen o lavarout deoc'h eo bet savet an nozvezh du-se dindan he c'hriegerzh war hentoù Roazon-Naoned, Roazon-Sant-Brieg, Roazon-an-Oriant.

Skuzh omp o c'hortoz respontoù ar Stad C'hall evit ar pauth a sell ouzh hor yezh. N'eus nemet un diskoulmet evidomp : brezhoneg yezh ofisiel e Breizh. Peder gwech eo bet livet korn-bro Roazon ganeomp. Livet eo bet hag adlivet e vo.

Kelt ha ma ne vo ket komprenet gant ar Stad, e kendalc'ho S.A.B. da labourat ha da stourm, ha n'eo ket gant ar gwiskerezh a-enep deomp e vo diskoulmet an afer.

Frankiz evit ar Vretoned toullbac'het, brezhoneg yezh ofisiel e Breizh, bevet Breizh dieus.

SAB!

KEMENNADENN

Hor c'hevredigezh SAVENN-DOUAR zo prest da sevel :

— *Ur greizenn savandurel* : e-lec'h ma vo : Komzet brezhoneg. Digo-
ret ur c'hafedi gant c'hoariva. Roet bod, gant ti-debrif, kambrou,
tachenngarpiñ. Graet anoudegezh gant ar vro hag he savandur.
Aozet staloù-yezh.

— *Ur greizenn labour-douar* : e-lec'h ma vo gouezet : legumaj natu-
rel. Savet gwenan, buzhus, loened porzh.

Klasket e vo ober hor mad eus enezhoù an natur. Aozet e vo hon
lec'h-annez e doare ma vo pap hini dizalc'h. Kerksozell a vo etreomp
evit labourat war ar pezh hon eus divizet sevel. Hon mennad a zo bezañ
un diazev evit kement hini en deus c'hoant da vevañ e Breizh an un
doare all.

Evit bremañ, ez eus ac'hanoimp war-dro pemzek den gour ha tu zo
deomp degemer tud all. Tud a garfe sikour ac'hanoimp da labourat pe
da zont diwelema dre vignonezh. D'an neb a fell dezhañ gouzout
hiroc'h diwar-benn SAVENN-DOUAR, pelgromz da *Alix Jubel 22 sid
Moliere 22000 SANT BRIEG* (pg: 196) 61 93 32.

RADIO-PAYS / Paris 89.5 Mhz

6 place de la Madeleine 75008 PARIS

pg : (1) 948 93 43

abadennoù fin ar bloaz, Breizh

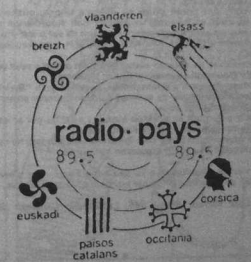
Gwener 21 a viz Kerzu : 22e30 : Keleier divyezhek : 22e45 : Mesk-
divesk, c'hoarioù, servioù, barzhoniezh ; 23e00 : Breizh Hiziv, 24e00
Stourm evit ar Brezhoneg; 00e15 Sonerezh Breizh.

Sul 23 a viz Kerzu : 22e30 : Botou-koad dre-dan : rock (divyezhek)

Gwener 29 a viz Kerzu : 22e30 Keleier divyezhek : 22e45 Mesk-divesk;

23e00 Breizh Hiziv, 24e00 Arz Breizh; 00e15 Sonerezh Breizh.

Sul 30 a viz Kerzu : 22e30 : Botou-koad dre-dan (rock).

Notenn — d'an 12 a viz Kerzu hon eus bet tro da welet un
abadenn dedennus er skinwel. Diwar-benn ar "silzigerezh" e oa
(ar safsur). Dedennus e oa. Tro hon eus bet da welout e oa bet
Bro-C'hall ur vro daer evit pezh a sell he filmoù. O, nann, n'eo
ket kement-se bronnoù pe feskennoù roz a vije difennet, traoù
politikel ne lavaran ket. Gout a ouzoc'h eo bet difennet ar film
"Potemkin" er porzhioù-mor-a-vrezel betek 1965 ! ez eo bet
difennet ur film amerikan a lavare ne oa ket Napoleon ur gall
'met ur C'horsikad, hag all, hag all. Hiziv an deiz, ez eus
c'hoazh ur bern kudennoù gant ar re a fell dezhe lavarout un
dra bennak a-enep an arme, da skouer. Met ar silzigerezh hengou-
nel a zo aet a-gostez, n'eus ken nemet unan all gwashoc'h
c'hoazh, hini an arc'hant... N'eo ket eston ne vije ken nemet
filmoù falloch-fallañ, petra 'soñjit-c'hwil...?

KEMENNADENN

Gouel Broadel 1984 "DEVEZH AR VRO" a zo o paevez echuil. Hevev an dud e zo ant di, an abadennoù liesseurt a zo bet kinniget o deus d'adennet mat evezh an arvesterien.

1- Un nebeud stourmerien a gav dezho bepred ez eo sozet ar gouel-mañ evito o-unan : "Ne vez tizhet nemet ar re a zo gounezet dija, n'eo ket a-walc'h"; ma'z eo gwir an drase, n'eo ket a-walc'h hel lavarout. Kinnigoù nevez a zo echomm d'heñ-holl...

2- Stourmerien all : "Ar gouel-mañ ne zlefe ket bezañ lec'hiet atav e Reudon". Evit gwir bez' e c'hell dilec'hiañ. Skrivet hon eus dija e tefe bezañ dre ar vro a-bezh zoken. Aze ivez ez eus un ezhomn bras a ginnigoù nevez ha pleustrek. N'eus forzh penaos, ar gevredigezh "BREIZH 845" n'he deus biskoazh azgoulennet groñs perc'hentiezh D.A.V.

3- Tud all a lavar c'hoazh : "Ret-mat eo lakaat ar Gouel da vezañ poblekoc'h". Gwelloc'h e vefe evel just. Gortoz a reomp azveze kinnigoù pleustrek. (Pae hini a vije mat dezhañ kemer perzh hevez ar paez ez eo gouezet da ober : gouener, soner, konter istorioù, h.a.)

Emskiant an Amzer Drennet a zo test hor gwirioù e Breizh. An dra dezomp kaout an unvaniezh-se en ar mare eus ar bloaz evit diskleriañ frazhi hon emskiant broadel. An deiz-se a zo DEVEZH AR VRO - GOUEL BROADEL BREIZH. Dre an Unvaniezh Spredel-se e tsiomp bezañ gouezet da vont d'ar-mez, na reont nemet kreskiñ krog ar reizhad gall e Breizh.

Benn-ha-benn, evit bezañ sklaer ha didro, e savomp ouzoc'h ur goulen, da lavarout eo e reomp ur gald da holl stourmerien an Emsav, d'an holl re a zo brezhonek, evit ma tegasint da vat o lod d'ar vammvro die gemer perzh e GOUEL BROADEL BREIZH, a zo skeudenn vev hon unvaniezh.

An obererezh-se ne dalvez nemet m'en em ouesti a youl vat hag evit ur bennad Doue holl elfennoù al luskad brezhonek. Goude deou vloavezh a skiant-prenet, ar gevredigezh "Breizh 845" ne fell ket dezhi kenderc'hel da sammañ kudenn bounner an arc'hant a zo stag ouzhi abadennoù ar gouel. Ma'z oc'h a-du gant ar c'hrafoù kinniget a-us, ho pet ar vadelezh da gefañ ganeomp a-raok ar 16 a viz Kerzu 1984. "En em unanomp evit ma vev Breizh he stad a vroad, ha dre ma'z eo Breizh ur vroad e c'hellomp azgoulenn hor gwirioù."

Bodadeg veur ar gevredigezh a vo dalc'het e Pondi, d'ar c'hwec'h a viz Kerzu 1984 da 2 ur hanter goude krastelz en Ostaleri Rôdic.

Sevo : Loik Karnus, Breizh 845, Le Temple Carontoir 56200 AR GASTLHI

KEMENNADENN

Dastumadeg Lom

Da heul "Lom war ar Maez", setu erruet "Lom er Foar" ! Adkavout a reomp gant kement a blijadur, hor mignon yaouank Lom, e vont ar wech-mañ, da boumer er foar gant e familh. Pebezh plijadur evit pep hini anezho, bihan ha bras !

Ul levr skeudennet atav ken kaer gant Violetta Denou, livioù brav war bep pajenn, buhez pa plijadur war bep skeudenn. Un istor e brezhoneg eus, evit bugale etre 5 ha 10 vloaz. Ar re vihan (2-5 bloaz) a vo plijet gant tresadennoù ken leun a vuhez, ha laouen oc'h adkavout o mignon Lom bepred ken hegarat ha jentil.

Da skoullañ ar gerret pe ar skolaerien e vo kevret e dibenn al levr ur c'heriaoueg gant ar droidigezh e galleg, hag un nebeud goulennoù diwar-benn an istor. Embannet eo al levr gant skoull Skol Uhel ar Vro.

Skrivañ da : Skol An Emsav 8 straed Hoche 35000 ROAZON 35 ltr un tamm (25 ltr adalek 10 levr), 15 dre gant ouzpenn evit frejoù kas.

KEMENNADENN

Kroget eo en-dro gant ar bloavezh skoli-veur, hag ivez gant ar stourm evit ar c'h.C.A.P.E.S. brezhonek. Goulenn a reomp gant an holl re o deus bet an aotreegezh vrezhonek skrivañ d'ar Raktordi evit goulenn un teuliad-enskrivañ evit ar c'h.C.A.P.E.S. brezhonek. Ret eo goulenn a-raok ar 14 a viz Kerzu. Setu amañ ar c'hromiech : Raktordi d'Academie, service des examens, 13 Boulevard de la Duchesse-Anne 35000 ROAZHON. Skrivet deomp war-lerc'h evit lavarout deomp peseurt respont ho peus bet (kaeit lizher respont ar Raktordi, mar plij, pe ur fotokopienn anezhañ, da : Unvaniezh Studieren Vreizh, Section de Celtique, Université de Haute-Bretagne, 9 Ball Gaston-Berger 35043 ROAZHON Cédex.

Unvaniezh Studieren Vreizh

LIZHIRI AL LENNERIEN

Plijadur 'm bez o lenn "Al Lom" evit he danvezioù liesseurt na gaver ket anezhe er c'helaouennoù brezhonek arall (energiezhioù nevez, Tibet, inizi Kergelenn, hag all... ha d'heñ-holl sonerezh, evaj hep ankounac'haat keleier fonnus diwar-benn ar Gelted arall pe ar pobloù o stourm).

Hogen e vez ret gortoz anezhi pell-tre... Met kompren a ran e ro kement-se deoc'h ur bochad labour hag e hetan d'Al Lom chom e-pad pell-pell ur prenestr digor ar ar bed. Kalon deoc'h ha blead mat !

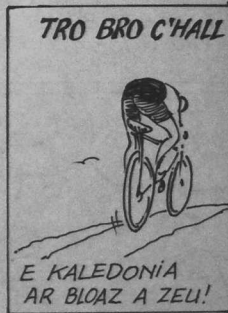
Iwan Gwegan Versailles (Bro-C'hall)

KELEIER SKOL-UHEL AR VRO

Genver 1985
Sed. 5 (da 2.00 g.k.) bodadeg Kevrenn an Istor e Roazon (en ensavadur srovigat)
Sed. 5 (da 2.00 g.k.) bodadeg Kevrenn al lennegezh dre gomz (Roazon)
Sed. 12 (da 10.30 a.k.) bodadeg ar C'huzul Skiantel (Oriant, palez ar C'hendalc'hoù)
Sed. 19 bodadeg Kevrenn ar Ouennonezh (Sant Brieg)
Sed. 19 (da 02.00 g.k.) Kevrenn an arz hag an tisverezh (e Naoned)
Mer. 23 Digeradur ofisiel an diskouezadeg vas war "ar maen-meur en Arverig" (Roazon - Ti ar Sevenadur)
Sed. 26 (da 10.30 a.k.) bodadeg Kevrenn an natur hag an endro

Meurzh 1985
Sed. 9 (da 10.00 a.k.) bodadeg Kevrenn ar ragistor hag an hendraou-riec'h (Gwengamp)

Skol-Uhel ar Vro 3 str. Martesot BP 66A 35031 ROAZON Cédex
pg : (99) 02 82 22 & 02 97 96

PSI-KOZH NOE

MANTA

GAST!
ME GAVE
DIN'OA
D'AN TCHAD
EZ AEMP!

KASET 'ZO BET BOUED
DA VRO ETIOPIA...

FANCH MIT A ZO SOT-PITILH GANT "DALLAS"

NE WELAN KET MAT
PERAK E FELL DA DUD'ZO
KAOUT ABADENNOU E
BREZHONEG PA ZEUS
ABADENNOU DISPAR
E GALLEG!!

J.J.R 'zo
bet plantet
en toull

UR C'HERMES
E SANT TEGONEG!

UR C'HAPES
BREZHONEK?

ROIT DEZHO AR PEZH
ODEUS C'HOANT DA GAOUT
HAG E TISTROIN D'AR GER!

TUD'ZO E BREIZH A
GRED VOTIN EVIT
J.M. LE PENN!

BECH D'AN
ESTRENIEN!

KANIKED?
KANAKED
YA!!

DIGOR AR CHASE

BRO C'HALL
DOUAR REPU
evit tud ar GALL